

**Samfunns
geografen**

Tidsskrift for
Samfunnsgeografi
Nr 2, 2006 Årgang 16

Tidsskrift for
samfunnsgeografi nr. 2, 2006
årgang 16

Redaksjonen

Linda Marthinussen
(redaktør)
Kaja Korsnes Kristensen
(layout)
Tomas Nasset (journalist)
Marthe Stiansen (journalist)

Adresse

Samfunnsgeografen
Institutt for sosiologi og
samfunnsgeografi
Postboks 1096 Blindern
0137 Oslo

E-post

samfunnsgeografen@sgeo.uio.no

Hjemmeside

foreninger.uio.no/
samfunnsgeografen

Trykk

Repsentralen, Blindern

Opplag

400

Støtte

Takk til Instituttstyret for
økonomisk støtte

Takk til eksterne bidragsytere

Ingunn L. Reisæter, Hanne
Løvlie, Hege B. Sørreime,
Laura Egan, Hallvard Berge,
Aase Kristine Aasen
Lundberg,
Jørund Sørensen.

Samfunnsgeografen

er et tidsskrift for studenter,
ansatte og alumni-
foreningen ved
samfunnsgeografi.
Tidsskriftet
utgis to ganger per år og
utdeles gratis til ansatte og
studenter. Redaksjonen er
selvoppnevnt,
og består av frivillige
ildsjeler. Bidrag kan sendes
til redaksjonen på e-post.
Redaksjonen
forbeholder seg retten til å
publisere bidrag på vår
hjemmeside.

Forsiden

Nyhetsoppdatering på gata i
Dhaka. Foto: Linda
Marthinussen

Innhold:

Aase Kristine Aasen Lundberg: Hva er samfunnsgeografi?	3
Tomas Nasset: Anti- globaliseringskonferansen	4
Ingunn L. Reisæter: Le Corbusier i India	6
Marthe Stiansen: Hvordan kan byers fysiske utforming påvirke befolkningens livskvalitet? – Eksempel kriminalitet	8
Hanne Løvlie: Miljø og konflikt – situasjonen i Nigerdeltaet	12
Hege B. Sørreime: Nasjonalisering av naturgassen: Magisk kur eller nok en feilslått strategi for Bolivia?	14
Hallvard Berge: Bokanmeldelse: David Harvey: Spaces of Global Capitalism. Towards a Theory of Uneven Geographic Development	18
Jørund Sørensen: Trainee i Aserbajdsjan	19
Linda Marthinussen: På gata i Delhi	22
Laura Egan: Life on the lands	24
Høstens hyttetur	26
Terra – still kicking	27

Et verdenskart i endring

Som mange andre samfunnsgeografer har jeg så lenge jeg kan huske hatt kart som en av mine store lidenskaper. Antall timer jeg har tilbrakt med verdensatlasene i hendene er ikke få, og særlig når jeg egentlig skal skrive lange oppgaver har jeg en tendens til heller å bli sittende og studere land, byer, grenser, befolkningstetthet, befolkningsvekst osv. Nå er jeg imidlertid urolig for at det kartet jeg kjenner så godt skal bli drastisk endret. For hva vil skje hvis den globale oppvarmingen og den påfølgende smeltinga av isen fortsetter som i dag? Jo, lavtliggende land som Bangladesh, Nederland og Maldivene, samt de fleste øystatene i Stillehavet, vil alle være i fare for å forsvinne. Hva vil skje med land som allerede er preget av et tørt jordsmonn, og i tillegg med land som aldri har vært preget av dette? De vil oppleve forørkning som gjør det umulig for mennesker å leve der. Dette igjen fører til migrasjon og til en kamp om ressursene der de ennå finnes. Opptil 200 millioner mennesker står i fare for å bli flyktninger. Klimaendringene, eller rettere sagt *vi*, er skyld i at hele verdenssamfunnet endres, og nok en gang er det de fattigste det går hardest ut over.

Dette er ikke nytt. Møte etter møte er blitt holdt. Politikere har gang på gang garantert at nødvendige tiltak skal bli satt til livs. Avtaler og protokoller er blitt underskrevet. Tidligere leder i Verdensbanken, Nicholas Stern, ga nylig ut en rapport om hvordan de verste miljøproblemene kan bli løst på en raskest og billigst mulig måte. Ifølge Greenpeace er beløpet som er fastsatt til å redde verden fra de mest fatale klimaendringene ikke stort mer enn det som årlig blir brukt på reklame. For øyeblikket er dette altså overkommelig. Hvis vi ikke handler nå derimot vil beløpet bli på nærmere 45 billioner kroner, og katastrofen vil være et absolutt faktum.

Det er imidlertid ikke nok at kun politikerne undertegner avtaler. Det er noe vi alle må gjøre. Gå inn på www.earthday.net/footprint, og finn ut hvor mange jordkloder vi trenger hvis hele verdens befolkning skal leve et liv som deg. Resultatet vil utvilsomt være skremmende.

Red.

Hva er samfunnsgeografi?

Dette spørsmålet er den vanligste reaksjonen jeg får når jeg sier at jeg studerer samfunnsgeografi, enten det kommer fra frisøren min, tanta mi eller en annen fjern slektning i et juleselskap. I et tidsskrift som heter Samfunnsgeografen er dette kanskje et overflødig spørsmål med opplagte svar for enkelte, men trolig er jeg ikke den eneste som har hatt problemer med å forklare hva det er jeg faktisk studerer.

Aase Kristine Aasen Lundberg, Bachelorstudent i Samfunnsgeografi

For folk flest?

I følge Knox og Marston (2004:508) er samfunnsgeografi: «...the study of spatial organization of human activity and of people's relationships with their environments.» Problemet med denne definisjonen, som så mange andre teoretiske definisjoner, er at den vanskelig lar seg oversette slik at folk flest forstår den. Det er Stine Bergman Olsson enig i.

- Når du begynner å snakke om rom, sted og tid faller folk av med en gang. Utfordringen er å være folkelig, hvis ikke risikerer du å få hele juleselskapet mot deg...

I min familie er det mange praktikere, som snekkere og sykepleiere. Det sier seg jo selv hva de driver med. For folk uten akademisk bakgrunn kan det være vanskelig å kjenne seg igjen i utdanningsformen vår. Det er mange yrkesgrupper jeg ikke vet hva holder på med, hva gjør for eksempel ingeniører?

I andre etasje i Harriet Holters hus sitter Stine. Hun var ferdigutdannet samfunnsgeograf i 2004 og skrev hovedfagsoppgave om demokratisering av bomullsprodusenter i Malawi. Nå er hun studiekonsulent på samfunnsgeografi.

- Samfunnsgeografi tar utgangspunkt i et samfunn, og ser på ulike faktorer til at utviklingen er som den er. Alle steder er unike og det er summen av de ulike faktorene, slik som økonomiske, politiske, sosiale og urbane forhold, som avgjør utviklingen. Jeg var først og fremst

interessert i utviklingsgeografi da jeg begynte å studere og forstod ikke hvordan det hang sammen med bygeografi. Du kan si at sinnet måtte åpnes opp for mange faktorer og sammenhengen mellom dem.

Kanskje det er lettere å forklare hva samfunnsgeografi er ved å si noe om hva det ikke er?

- I motsetning til mange andre fagdisipliner, hvor det er et enkelt forhold som påvirker utfallet, er ikke samfunnsgeografi et tankesett med isolerte faktorer. Fordelen med dette er at vi som samfunnsgeografer har en sammensatt tilnærming til problemer. Utfordringen kan være at det blir vanskelig å konkludere, eller å velge hvilken faktor som er den mest avgjørende.

4 studenter om faget sitt

Linda Marthinussen, Marita Sanni, Ida Andreassen og Thomas R. Brattheim studerer samfunnsgeografi og de er enige i at det kan være vanskelig å både forstå og forklare hva samfunnsgeografi er.

- Samfunnsgeografi er mer enn hovedsteder, slår Thomas fast. Han er den eneste av de fire som hadde samfunnsgeografi da han gikk på videregående.

- Som regel har ikke folk hørt om samfunnsgeografi, men de fleste har jo et forhold til hva

Når du begynner å snakke om rom, sted og tid faller folk av med en gang. Utfordringen er å være folkelig, hvis ikke risikerer du å få hele juleselskapet mot deg

geografi er. Det er kanskje en av grunnene til at det er vanskelig å forklare hva vi studerer. Jeg pleier å si at vi studerer samfunnsmessige prosesser i en romlig kontekst, men det er det vel kanskje ingen som forstår noe av, sier Linda.

- Folk klarer ikke å henge med på kontekst og prosess. Kanskje det er lettere å forstå hva slags tema man fordyper seg i, enten det er by- eller utviklingsgeografi. Men det er viktig å ikke overforenkle, den geografiske og romlige dimensjonen må ikke forsvinne, presiserer Marita.

Alle fire er enige om at begreper som tid, sted og rom ikke er selvsagte.

- Likevel er det jo sammenhengen mellom disse fenomenene vi studerer i samfunnsgeografi, og vi forsøker å bruke alle tilgjengelige ressursene og ikke bare én teori. Vi ser på spillet mellom urbane, økonomiske, politiske, strukturelle og globale faktorer, sier Ida.

Hun mener at en av styrkene ved samfunnsgeografi er at man kan studere helt konkrete prosesser, fordi teoretiske og abstrakte fenomener får konkrete uttrykk de stedene de forekommer - Nettopp derfor er det kanskje enklere å forklare hva faget er ved å identifisere slike prosesser, slik som gentrifiseringsprosessen på Grünerløkka.

- Kanskje samfunnsgeografi er litt som o-fag, sier Marita.

Og det viser seg at alle fire likte det såkalte orienteringsfaget på barneskolen.

- Det var ikke alltid man forstod sammenhengen mellom mennesker, land, turer i skogen og dyr. Det var litt av hvert, kanskje slik som samfunnsgeografi også er, sier Thomas.

Klar for juleselskapet?

Tilbake i Harriet Holters hus mener Stine betryggende nok at det blir lettere å finne en faglig identitet etter hvert i studiene, fordi man finner sin nisje, enten det er innenfor utvikling, by eller for eksempel politisk geografi. Men samtidig tror hun at man alltid vil savne samfunnsgeografiske forbilder, fordi samfunnsgeografer ikke er spesielt synlige i mediebildet og den offentlige debatten.

Juleselskaper og andre familiesammenkomster nærmer seg med stormskritt. Jeg har fått et litt mer bevisst forhold til samfunnsgeografi, men tror fremdeles at den enkleste forklaringen jeg kan gi til venner og familie er at jeg driver med bygeografi, uten å nevne tid, sted og rom med mindre de er spesielt interessert. Kanskje burde det brukes mer tid på vitenskapsteori og faghistorie på bachelornivå og som en integrert del av flere emner enn bare innføring, slik at vi kan forholde oss kritisk til samfunnsgeografi som fagdisiplin. I tillegg til at det er kjekt å kunne svare på hva man studerer uten at hele juleselskapet tenker hva i all verden skal det bli av henne.

aase@nu.no

Anti-globaliseringskonferansen

Hvordan kan man lage en konferanse om globalisering ved utelukkende å fokusere på de negative sidene ved den? Hvor blir det av den gode debatten når alle i panelet er enige med hverandre?

Tomas Nasset, Bachelorstudent i Samfunnsgeografi

Globaliseringskonferansen 2006, i regi av Norges Sosiale Forum, gikk av stabelen på Folkets Hus fra 19. til 22. oktober. Etter min mening er den for snever til å leve opp til navnet sitt og har et større potensial enn slik den framstår i dag. Som Lars-Henrik Michelsen, leder i Unge Venstre, uttalte i nyhets-magasinet Ny Tid (20. okt. 2006), er globaliseringskonferansen altfor snever og kunne blitt noe mye

Fire om Samfunnsgeografi:

- 1) Hva tenker du på når du hører ordet «samfunnsgeografi»?
- 2) Hva tror du en samfunnsgeograf driver med?

Mats Alnæs, 24 år

Master i sosialantropologi

- 1) Jeg tenker på geografitimene på ungdomsskolen... Vi hadde en kjøp lærer
- 2) Eh... hvor folk bor i forhold til hva de gjør?

- 1) Etter 40 studiepoeng med samfunnsgeografi er det fortsatt litt uklart hva dette faget egentlig er...
- 2) Samfunnsgeografer er nok litt som poteter - de kan brukes til alt.

Benedikte Pryneid Hansen, 24 år

Program for asiatiske og afrikanske studier

- 1) Forholdet mellom mennesker og steder
- 2) Å, det var vanskelig... Alt fra byplanlegging til bistand.

Veslemøy Ljungstrøm, 20år

Kroppsøving på Norges Idrettshøyskole

- 1) Kartlegging av området der mennesker bor og lever
- 2) Tilrettelegging av byområder, kanskje?

John Erik Prytz, 23 år

Master i statsvitenskap

gjærne illustrere dette med et eksempel. Et av seminarene jeg deltok på hadde den vidtspennende tittelen «Hvor går EU videre?». Tilstede i panelet var Maria Walberg, leder i Internasjonalt utvalg i Nei til EU, Peter Gustavsson, EU-kritikerna (Sverige), Helene Bank, rådgiver for SPs stortingsgruppe og Audun Lysbakken, nestleder SV. Før innledderne setter i gang, snakker de seg imellom, og diskuterer hva slags argumenter de skal bruke. Etter det jeg hørte ble det uttalt at «vi er jo blant venner». Med andre ord vet innledderne i panelet på forhånd at de egentlig ikke kommer til å få noen særlig EU-kritiske spørsmål rettet mot seg i den påfølgende diskusjonen. Det kan tenkes at de derfor kanskje bruker argumenter de ikke ville turt å forsvare i en «vanlig» debatt, med svorne EU-tilhengere tilstede. Går man på Globaliseringskonferansen er man tilsynelatende utelukkende EU-kritisk.

Etter at innledderne har presentert sine synspunkt settes diskusjonen i gang. En av gjestene i salen uttrykker at han er enig i det meste som har blitt sagt i panelet, men lurert på hvorfor det ikke er med en eneste EU-tilhenger i panelet. Debattlederen sier at han ikke har hatt noe å gjøre med invitasjonen av innledere. Panelet forsøker deretter å ro seg unna ved å si at «vi sitter nå i hvert fall her» og «det er vanskelig å få EU-tilhengere til å stille opp». Sistnevnte utsagn har jeg problemer med å ta for god fisk, og mistenker at det aldri var meningen å ha med en EU-tilhenger i panelet. Mistanken min bekreftes, da arrangøren av seminaret kommer med en forklaring på spørsmålet. Hensikten med seminaret er å analysere hvor EU går videre ut ifra et EU-kritisk nivå, og poenget er ikke en ja/nei-debatt. «Vi skal analysere og diskutere hvor EU går videre», legger hun til. En debatt blir litt uinteressant, når alle i utgangspunktet er enige, og bruker tida på å finne flest mulig forskjellige innfallsvinkler å angripe EU fra. Det skal også legges til at utvid-

elsen av EU, både den forrige og den forestående, overhodet ikke ble nevnt.

Dette var bare ett eksempel på en snever debatt, men tilfellene er mange. Seminaret om «HIV/AIDS – medisin til de privilegerte?», ble gjennomført uten en eneste representant for legemiddelindustrien. Debatten om «Hva må til for å redde miljøet» ble gjennomført uten miljøbøller i panelet. Hva med å invitere Bjørn Kjos, daglig leder i Norwegian, eller Statoil-leder Helge Lund? At slike personer er vanskelig å få tak i er selvsagt et argument, men noen burde det gå an å få tak i. Spørsmålet blir heller om man har prøvd på dette i utgangspunktet.

Mye kan gjøres

Det er ikke meningen å være utelukkende kritisk til et bra initiativ som Globaliseringskonferansen faktisk er. Det finnes flere eksempler på seminarer der motdebattanter faktisk var til stede. I rundbordskonferansen om næringslivets etikk var både Petter Stordalen og representanter for A/S Norske Shell, Statoil og Norske Hydro. Flere viktige offentlige personer var også med på noen av debattene. På stormøtet om WTO-forhandlingene var utenriksminister Jonas Gahr Støre til stede i panelet, en viktig person Globaliseringskonferansen skal ha skryt for å ha fått til å stille opp. Det er nettopp slike viktige personer som er nødvendige for å gjøre konferansen bedre.

Når sant skal sies er Norges Sosiale Forum «en del av en mangslungen internasjonal bevegelse som arbeider for en rettferdig verden og mot den nyliberale økonomien og politikken som dominerer i verden i dag», slik det heter på hjemmesida deres. Dette gjenspeiler seg i arrangørene av konferansen, som blant annet inkluderer AKP, Attac, Nei til EU, Palestinakomiteen, Rød Valgallianse og Sosialistisk Venstreparti. Jeg har mye godt å si om mange av arrangørene bak konferansen og flere av organisasjonene har gode tilnærminger og nye tanker om hvordan man kan forandre verden.

Satt på spissen kan Globaliseringskonferansen sees på som anti-globalistenes dyrking av seg selv

Det jeg som sagt savner er motstanderne, de med et annet syn på hvordan verden kan forandres. Det finnes nemlig mange måter å gjøre det på, uten å gå nærmere i detaljer. Satt på spissen kan Globaliseringskonferansen sees på som antiglobalistenes dyrking av seg selv. Om det er dette som er meningen bak det, og om Norges Sosiale Forum ikke er villig til å invitere flere motdebattanter og kritikere enn det de gjør i dag, burde man starte en ny konferanse som prøver å balansere synspunktene noe mer enn det Globaliseringskonferansen gjør.

Kan Globaliseringskonferansen styrke sin rolle?

Kanskje er jeg for kritisk, men i mine øyne er det mindre interessant å være tilstede på en debatt der alle i panelet, og de aller fleste i salen, er mer eller mindre enige med hverandre. Årets konferanse fikk besøk av over 1500 deltagere. Det er mange engasjerte sjeler under ett tak. Allikevel kunne det vært flere. Jeg har en oppfatning av at mange dropper å gå på Globaliseringskonferansen, fordi de mener den er for ensidig, og ikke åpner for alternative syn. Jeg tror mange deler min oppfatning av dette, og kunne være interessert i å gå på en konferanse der representanter for høyre- og venstresida settes opp mot hverandre, der antiglobalister settes opp mot personer med andre oppfatninger om globaliseringens fordeler og ulemper, en konferanse der EU-motstandere settes opp mot EU-tilhengere, der forkjemperne av bedre tilgang til medisiner i u-land settes opp mot den maktstore legemiddelindustrien og der motstanderne av USAs og Israels krigføring i Midtøsten settes opp mot de som faktisk støtter den. Hadde Globaliseringskonferansen klart å åpne for et mer variert verdensbilde, kunne den ha blitt noe større, samlet flere mennesker, og blitt noe viktigere enn det den er i dag.

tomasne@student.sv.uio.no

Le Corbusier i India

India er landet som er preget av kaos og tilfeldigheter. Le Corbusier er mannen med en standhaftig tro på de positive effektene av et strengt system og orden i byen. Hva skjer når man gir en systematiker frie tøyler til å planlegge en hel by, nærmere bestemt en delstatshovedstad i det kaotiske India?

Ingunn L. Reisæter, Masterstudent i Samfunnsgeografi

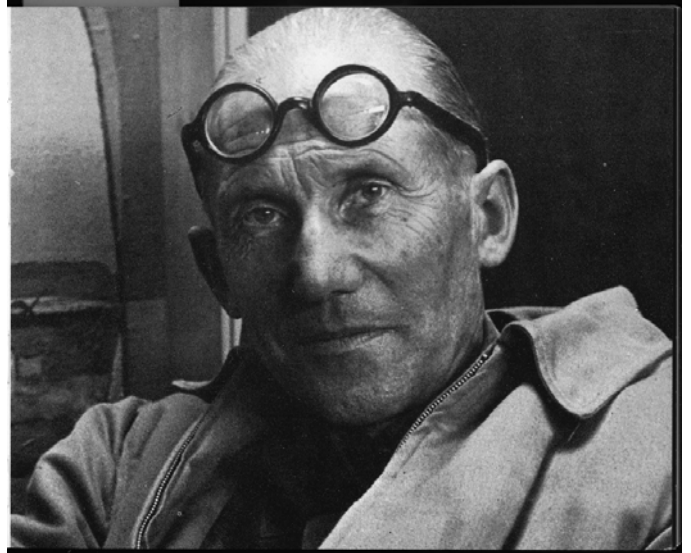
I 1947 ble Pakistan skilt fra India og den tidligere hovedstaden i Punjab, Lahore, ble innlemmet i Pakistan. Punjab måtte derfor ha en ny hovedstad og Indias statsminister Jawaharlal Nehru ønsket at denne byen skulle bli et symbol på Indias tro på framtiden og modernismen. Chandigarh er i dag hovedstaden i både Punjab og Haryana, og har ca. 900,000 innbyggere. Den skiller seg fra andre indiske byer, og er sterkt preget av Le Corbusiers h(ånd). På slutten av 1940-tallet var det få kompetente planleggere i India og det ble derfor nødvendig å se utenfor landets grenser etter noen som kunne designe denne nye og moderne byen. Planleggeren Albert Mayer ble derfor hentet inn for å planlegge byen. Han hadde allerede god kjennskap til India etter å ha jobbet med et ruralt utviklingsprosjekt i Uttar Pradesh, og han forsøkte i sin planlegging å ta hensyn til lokale indiske forhold. Mayer jobbet blant annet sammen med Nowicki, men da han døde i en flyulykke trakk også Mayer seg fra planleggingen. Nye planleggere måtte hentes inn og Chandigarhs framtid ble lagt i Le Corbusiers hender.

Le Corbusier som aldri før hadde satt sin fot i India var en mann med klare meninger om byers funksjon og muligheter. I hans øyne var byer som levende organismer, og dette synet styrte hans planlegging av Chandigarh. Han så for seg at Capitol Complex i nord skulle representere byens hode og sammen med utdannings- og kulturinstitusjoner utgjøre det intellektuelle sentrum i byen. Bysentrum var hjertet mens grøntområdene var lungene, og industrisentra var de

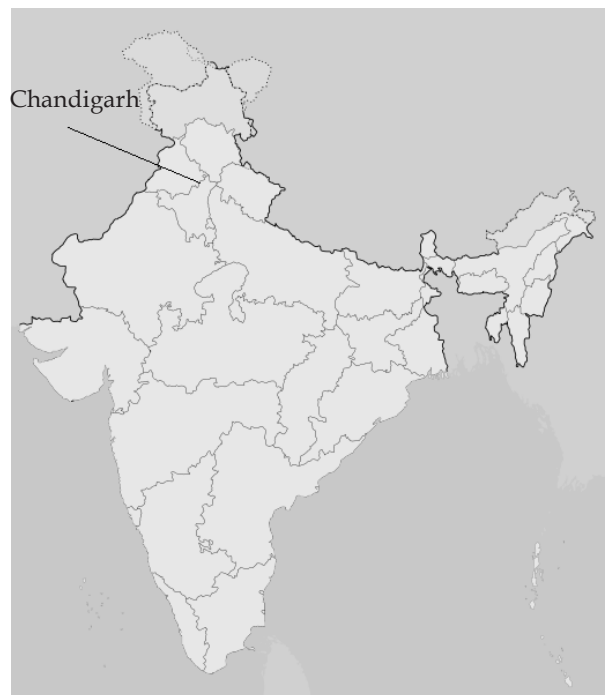
indre organer. Til slutt skulle veiene representere en kropps sirkulasjonssystem.

Med bakgrunn i syn som dette, ble planleggingen av byen gjort i løpet av fire dager inne på et hotell. Le Corbusier beholdt deler av Mayers plan, men han tok mindre hensyn til naturlandskapet enn sin forgjenger. Han tok heller ikke forbehold om at befolkningen kunne vokse seg større enn 500,000 innbyggere. Byen ble altså planlagt uten å ta utgangspunkt i de egenskapene som kjennetegner andre indiske byer. Deres kompleksitet, kultur og ikke minst raske befolkningsvekst kom i skyggen for ønsket om å utforme Le Corbusiers idealby. Dette er kanskje ikke overraskende når han har blitt kjent for å mene at planlegging er for viktig til at det kan overlates til folk flest. Planleggingen burde i Le Corbusiers øyne bli gjort av eksperter. Disse måtte få lov til å jobbe i fred, helt uten påvirkning og press fra utenforstående individer og politisk hold. Når planene så var ferdig skulle de bli implementert uten opposisjon.

Byen ble delt inn i sektorer på 800meter x 1200meter. Hver sektor skulle være en selvforsynt enhet, som skulle inneholde både bolig, utdannings- og kultur-institusjoner, et kommersielt senter og egne vedlikeholdstjenester. Alt dette skulle nås med maksimum 10 minutters gange fra sentrum av sektoren. Det ble også gjort et poeng av å samle flere av disse tjenestene i et område, langs den siden av sektoren som pekte nordover. Denne konsentrasjon i nord ble sett på som positiv fordi den ville hindre unødvendig kryssing av gater og solens hete. Innenfor disse nøye planlagte enhetene så Le

Le Corbusier ble blant annet kjent for å mene at planlegging er for viktig til at det kan overlates til folk flest

Corbusier for seg at det skulle bo et sted mellom 5000 og 25,000 mennesker. Byen som helhet skulle være omringet av et 16 kilometer vidt grønt belte som skulle kontrollere for spredning og framveksten av forsteder.

Etter Le Corbusier

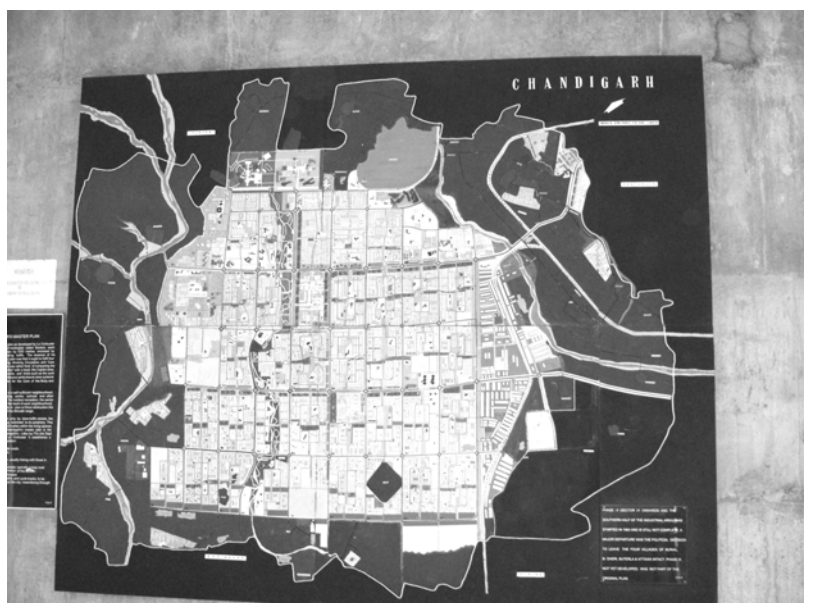
Det har vært mye diskusjon rundt denne byen både i og utenfor India, men som Nehru flere ganger uttalte: «It doesn't really matter whether you like Chandigarh or whether you don't like it. The fact of the matter is simply this: it has changed your lives».

Chandigarh er det eneste av Le Corbusiers byplanprosjekter som fikk se dagens lys i en så omfattende grad. Det er tydelig preget av hans idealer og visjoner for hvordan en god by skal se ut. Selv om hans grandiose bygninger og rigide sektorinndelinger fortsatt består, har dagens Chandigarh utviklet seg til å bli noe ganske annet enn hva han opprinnelig ønsket.

Det bor i dag langt flere i Chandigarh enn det Le Corbusier tok høyde for, og som i andre indiske byer er bostedsløshet og slum et stort problem. Men Chandigarh har i India blitt en rollemodell i håndteringen av dette, og det har blitt satset stort på hjelpe-tiltak og boligbygging. I sammenheng med dette, og med en generell befolkningsvekst, har byen i flere faser blitt utvidet med en rekke sektorer. Disse sektorene har ikke lenger den strenge inndelingen mellom boligområder og kommersielle områder som Le Corbusier ønsket. Mange har slått ut vegger i boligene sine og laget små butikker, uformelle markeds-plasser vokser frem, og sakte men sikkert vokser det frem en mer og mer «indisk» og uformell by.

På tross av at Chandigarh har utviklet seg i en mer indisk retning enn det den ble planlagt som, er det fortsatt store kontraster. Den humpete buss-turen nordover fra Delhi virker nesten som en reise mellom to land. Indere er indere, de er pratsomme, nysgjerrige og gjestmilde. Men den fysiske

Selv om hans grandiose bygninger og rigide sektorinndelinger fortsatt består, har dagens Chandigarh utviklet seg til å bli noe ganske annet enn hva Le Corbusier opprinnelig ønsket

settingen er likevel en annen, og det viser seg å ha konsekvenser. Richshawsjåføren med den obligatoriske indiske barten og dundrende Bollywoodmusikk ligner mistenkelig på sjåføren i Delhi. Men mens han i Delhi snor seg gjennom de trange bakgatene, rundt en ku og over en motorvei så lett som bare det, blir det rigide systemet i Chandigarh tydeligvis en utfordring for sjåføren her. En tur til sektor 17 ender fort opp med å bli en liten sightseeingtur innom sektor 15 og 16 også. Le Corbusiers logikk stemmer tydeligvis ikke alltid overens med lokalbefolkningens, men det er nettopp denne blandingen som gjør byen så fascinerende.

Le Corbusier var opptatt av at byene skulle deles inn i like store sektorer som alle skulle være seløforsynte enheter

ingunnr@gmail.com

Hvordan kan byers fysiske utforming påvirke befolkningens livskvalitet?

-Eksemplet kriminalitet

Kriminalitet og byer har alltid vært linket sammen, og noen ganger kan det synes som om det ikke finnes andre mennesker enn de kriminelle dersom man skulle ha trodd alt som skrives i media. Denne artikkelen fokuserer på de fysiske tiltak som kan iverksettes i tillegg til at det fokuseres på hvordan kan man planlegge for å hindre kriminalitet. I et sentralt poeng er i hvor stor grad kan man si at den fysiske utformingen av byrommet styrer menneskets atferd.

Marthe Stiansen, Bachelorstudent i Samfunnsgeografi

Frykt for kriminalitet

Kriminalitet i denne artikkelens forståelse dreier seg om straffbare handlinger som tyveri, innbrudd, hærverk og vold i boligområder og på offentlige plasser fordi denne typen kriminalitet skader både eiendom og personer. På den måten skaper kriminaliteten frykt (Unstad & Christophersen 1999). Frykt i et urbant miljø er en stressfaktor som kan degradere livskvaliteten til individer. Frykt, som Pacione (2005:408) definerer det, er oppfatning av en trussel mot velværen i tillegg til en følelse av manglende evne til å møte utfordringa. Frykt for kriminalitet er ofte mer utbredt enn den reelle faren for kriminalitet, påpeker Unstad & Christophersen (1999). Dette forsterkes gjerne gjennom media ved at få enkelthendelser blir blåst så mye opp at man tror slike hendelser er vanlige tilfeller, selv om dette ikke er tilfelle. Derfor blir det like viktig å fremme trygghet som å bekjempe kriminalitet (KRÅD 2004). Oslo politiet har tatt dette på alvor og holder nå på med et prosjekt for å kartlegge kriminalitet i Oslo etter type og geografi. Derfor kan de kan sette inn mer målrettede tiltak og få et bilde over den faktiske kriminaliteten. Man kan jo faktisk spørre seg om en slik «avsløring» av de utrygge områdene ville gjort at folk unngår å flytte til området. I

tillegg kan man spørre seg om en slik unngåelse ville ført til et varende stigma rundt området, eller om politiets tiltak ville gjort området tryggere og mer attraktivt. Hansen (1999) påpeker at fysisk form har betydning for sosialt miljø, men at man kan ikke si at det dreier seg om direkte virkninger verken i positiv eller negativ forstand. Likevel, påpeker han, kan fysiske tiltak legge forutsetninger for aktiviteter i et område.

Jacobs og Newman er de to teoretikerne som er grunnlaget for planleggingstankegangen «Crime Prevention through Environmental Design» (CPTED) som har preget kriminalitetsforebyggende arbeid i Skandinavia. Dette er den ene formen for kriminalitetsforebygging; situasjonell forebygging fokuserer på forholdet mellom det fysiske miljøet og individers atferd. I Norge har Det Kriminalitetsforebyggende Råd (KRÅD) gitt ut en kriminalitetsforebyggende

Denne artikkelen er basert på en semesteroppgave i SGO 2100 skrevet våren 2006 av artikkelforfatteren

sjekkliste for planleggere med en rekke praktiske tiltak som innlemmer denne tankegangen.

Newman vs Jacobs

Newman og Jacobs framsatte sine teorier om mer humane bomiljøer som en kritikk av Le Corbusiers modernistiske bomaskiner. Disse høyblokkene fikk skylda for å ha brutt ned den tradisjonelle sosiale kontrollen (Midtveit 2005).

Jacobs mente at Le Corbusiers modernistiske tankegang overså det vesentligste aspektet ved byen, nemlig diversiteten og folkemengden i de trange gatene. I sin bok «Death and Life of Great American Cities» argumenterer ho for at den tradisjonelle byen fylt med mennesker er en trygg by fordi menneskene utøver en sosial kontroll overfor hverandre i byrommet (Midtveit 2005). Midtveit (2005) poengterer at Jacobs ikke anså den urbane anonymiteten som noe negativt fordi individer fremdeles kunne skape en felles følelse av sikkerhet. Dette fordi de ganske enkelt befinner seg i samme område. KRÅD (2004) identifiserer områder i faresonen til

å være nærings- og kontor-områder, men også i ensidige villa- og bolig-områder. Kontorer og boliger i samme bygg kan være hensiktsmessig for å oppnå en blanda bruk, da området ikke blir liggende øde etter at arbeidsdagen er slutt.

Newman, på sin side, argumenterte for et fysisk miljø som gjennom strategisk planlegging var så oversiktlig at beboerne kunne kontrollere sine nærområder. Hans «defensible spaces» var en «hjelp-til-selvhelp»-metode som baserte seg på beboernes engasjement for å redusere kriminalitet (Newman 1996). Newman skriver selv at hans teori kom til live ved rivingen av boligkomplekset Pruitt-Igoe i St. Louis. Dette komplekset var bygd etter Le Courbusiers prinsipper og opplevde en sterkt negativ utvikling i forhold til det som var antatt av arkitektene. Newmans svar på dette var at den store antallet familier som delte fellesområder i blokka, fikk mindre eierforhold fikk de til disse fellesområdene som fort ble vandalisert og vanskjøttet delvis fordi utenforstående lett hadde tilgang til dem. Følgelig ser Newman, i motsetning til Jacobs, på anonymitet som noe negativt, som et tegn på fremmedgjøring og mangel på deltagelse (Koskela 1999). Sjekklista (KRÅD 2004) peker på at en uformell sosial kontroll i et boligområde kan svekkes av mangel på møteplasser hvor folk kan bli kjent med hverandre. Konkrete tiltak som

*Til
venstre:
Jane
Jacobs*

*Til høyre:
Oscar
Newman*

smale og langsomme veier som kan oppfordre til lek og kommunikasjon mellom naboer øker synligheten som Newman etterlyser.

I og med at Newman og Jacobs kritiserer Le Courbusiers arkitektur for de samme tingene, er deres forhold til anonymitet i det sosiale rommet viktig fordi de kommer med ganske så ulike svar på hvordan man kan planlegge bedre. En grunn til at de skiller seg fra hverandre kan være at de har ganske ulikt områdefokus. Koskela (1999) forklarer at mens Jacobs ser på hvordan man kan utvikle sentrum av byer, fokuserer Newman på hvordan man kan utvikle boligområder. På en slik måte mener Newman, som sagt, at anonymitet må unngås, mens Jacobs mener det er positivt. Begge teoretikerne vektlegger likevel territorialitet som vesentlig. Mens Jacobs ser på dette som et essensielt skille mellom privat og offentlig rom, anser Newman territorialitet for å være nøkkelen til å symbolsk avgrense et område man vil forsvare (Koskela 1999). Her kan man se at Newman og Jacobs ser verdien i en «sense of place»-tankegang og verdsetter individers tilknytning til et område. Sjekklista (KRÅD 2004) presiserer at svake skiller mellom ulike funksjonelle deler at et område er uheldig fordi det skaper uklarhet om eierforhold. Dette er inspirert av Newmans tolkning av territorialitet hvor man

skal føle et eierforhold til et område for å kunne beskytte dette fra «inntrengere».

Kritikk

Newmans teori har møtt to typer kritikk; arkitektonisk determinisme og sosial eksklusjon. For det første er Newmans teori blitt kritisert for å legge for mye vekt på det fysiske påvirkningskraft og på denne måten fremme en deterministisk tankegang (Pacione 2005). Denne tankegangen har blitt forkasta blant annet av Krupat (1985) som sier at det ville ha vært en feiltakelse å anta at det er en direkte kausalitet mellom design og atferd. Pacione (2005) nevner at Newman selv også vedkjente seg denne kritikken og prøvde å moderere sine utsagn i senere publikasjoner. Krupat forklarer heller sammenhengen på denne måten:

«Good design certainly helps, and poor design equally hurts; but neither is able to create or destroy forms of behaviour» (1985:158).

Hansen (1999) skriver at bygningsformen ikke er avgjørende for de sosiale forholdene, og refererer til Van Kempen som mener at den avgjørende faktoren heller er differensieringen, eller utvelgelsen, ulik bebyggelse utsettes for, enn bebyggelsen i seg selv. Alt dette leder opp til en mer relativ holdning til arkitekturens makt hvor man ser at sosiale problemer ikke kan løses av fysiske tiltak alene. Hansen (1999) argumenterer

for tiltak på et sosialt høyere nivå for å påvirke segregering i boligmarkedet fra denne siden i stedet for.

For det andre er Newmans teori blitt kritisert for å fremme sosial eksklusjon. Sammenlignet med Jacobs kan man si at de står som symboler på to ulike måter å beskytte områder på. Kan man ikke si at Newmans «defensible space» har som intensjon å stenge ute de uønskede? Newman selv skriver at «defensible space» har som mål å «restructure the physical layout of communities to allow residents to control the areas around their homes» (1996:9). Kontroll er hovedtemaet og virkemidlene som blir brukt er klare overganger mellom ulike eieforhold og ulikt arealbruk. Ifølge Schneider & Kitchen (2002 ref. Midtveit 2005) har denne teorien vært grunnlaget for de «gated communities» man har sett vokse kraftig fram i USA.

For eksempel har Davis (1990) redegjort for den kraftige framveksten av disse samfunnene i Los Angeles, hvor han poengterer at de segregerer befolkninga etter sosioøkonomisk status. De rike og ressurssterke har råd til å stenge uønskede personer og aktiviteter ute ved bruk av arkitektur, mens de utestengte marginaliseres fra det offentlige rom som i større grad privatiseres. Newman var også, ifølge Midtveit (2005), en av de første til å ta til orde for bruk av videoovervåking for å beskytte nabolag. En slik overvåking gjør det lett å identifisere uønskede personer og vise dem bort fra området. Luksusboligene på Aker Brygge beskyttes ved videoovervåking og vakthold og kan vel defineres som det Pacione (2005) kaller «fortress enclaves».

Luksusboligene på Aker Brygge beskyttes ved videoovervåking og vakthold og kan vel defineres som det Pacione kaller «fortress enclaves»

Jacobs, på sin side, mener at økningen i den urbane befolkningen og gjenoppdagelsen av sentrumsnære områder gjennom prosesser som gentryfisering og by-fornyelse fører til en nedgang i frykten for kriminalitet (Midtveit 2005). Dette fordi man får mer aktivitet i områder gjennom en blanda bruk. Så kan man jo spørre seg om Jacobs' fokus på blanda bruk og følgelig mange ulike mennesker i et område, oppfordrer til orden eller uorden. Midtveit (2005) påpeker at man i de overnevnte sentrumsnære områdene likevel finner det viktig å gjennomføre tiltak for å beskytte områdene og stenge ute de uønskede. Denne redistribueringen av arealbruk er kanskje derfor bare tryggere for noen grupper, argumenterer Midtveit. Disse tiltakene skaper da også orden for de som beskytter seg selv, og kanskje heller uorden for de som ekskluderes. De myke

tiltakene, som bl.a. bruk av farge for å skille områder og opphøyning av inngangsportaler, som Jacobs er en tilhenger av, mener Midtveit er mer subtile og gir ikke individer mulighet til å reflektere over den selektive eksklusjonen i byrommet. En slik skjult eksklusjon er uheldig.

I denne sammenhengen spør Midtveit (2005) om det egentlig er noen forskjell på myke og harde kriminalitetsforebyggende tiltak siden begge intensjon er å ekskludere personer som bedriver uønsket aktivitet. Begge typene tiltak griper inn i offentlig rom og marginaliserer noen, disse noen som vi anser som en trussel mot orden. I bunn og grunn er det en interessekonflikt som Sennett (1996) ville ha påstått er en naturlig del av byen. Sennett ville sågar ha konstatert at man kanskje ikke kan planlegge byen. I sin bok «The Uses of Disorder» sier han at byen er kaotisk, variert og ukontrollerbar. Han mener at ideen om en trygg by følgelig ikke er kompatibel med konseptet «by» til å begynne med.

Hvem blir stengt ute?

Mitchell sier i sin bok «The Right to the City» at «public space has long been a place of exclusion, no matter how much democratic ideology would like to argue otherwise» (2003:51). Dette kommer av at det er, som nevnt, en interessekonflikt blant de ulike brukerne av det offentlige rom. Mitchell sier videre at «conflicts over rights often resolves itself into conflict of geography [...] Rights have to be exercised somewhere, and sometimes that «where» has itself to be actively produced [...]» (2003:81). Avvikene, de asosiale, de kriminelle er dem man gjerne vil begrense bevegelsesfriheten til fordi majoriteten frykter hva som kan skje dersom disse får være hvor de vil. Plata er et slikt omstridd offentlig område hvor avvikene har oppholdt seg. Myndighetene har satt opp videokamera og innført restriksjoner for de narkomanes bevegelsesfrihet på området. Politiet har sågar «sprengt» Plata, noe som

Følgelig kan man si at ekskludering og fortifisering av offentlige områder bare forflytter problemet rundt heller enn å gjøre noe med årsaken til det

bare har ført til en relokalisering av miljøet til områder hvor de kan være en større trussel mot den øvrige befolkningen (Åmås 2006). Følgelig kan man si at ekskludering og fortifisering av offentlige områder bare forflytter problemet rundt heller enn å gjøre noe med årsaken til det.

Mitchell (2003) poengterer at trusselen mot byen ikke lenger kommer fra avvikende atferd, men nedgangen i idealet om det kollektive og offentlige, samt den stadige oppturen for ideen om det private og kontroll over rom som løsning på sosiale problemer. Denne kontrollen over rom manifesterer seg i en økning i «gated communities» som tidligere nevnt kan være et uttrykk for å beskytte seg. Dette kan forklares i en newmansk ånd i tillegg til at Pacione (2005) ser på fortifisering som et uttrykk for sosial status. For man i det hele tatt skal kunne ha en sosial status må man kunne putte mennesker inn i et hierarki, i dette tilfellet etter sosioøkonomisk status. For å kunne betale for å beskytte seg mot uønskede kreves et høyt sosioøkonomisk nivå fordi tiltakene er dyre. Newman (1996) så også dette i sine undersøkelser i forbindelse med Pruitt-Igoe. Middelklassen hadde råd til å betale for vaktmester, dørmenn og andre tjenester slik at disse boligkompleksene var utsatt for betraktelig mindre kriminalitet enn arbeiderklasseblokker hvor man ikke hadde slike tjenester. Slik fører den sosioøkonomiske ulikheten til boligsegregering etter hva man har råd til å betale for. Følgelig kan en uintendert konsekvens av kriminalitetsforebyggende tiltak i fortifiseringens ånd tvinge individer og familier med lav sosioøkonomisk status inn i boliger i mindre trygge områder. Disse tiltakene var ment for å ekskludere avvikere og øke tryggheten for resten, men endte opp med å segregere etter sosioøkonomisk nivå.

Dersom kriminalitetsforebyggende tiltak segregerer etter sosioøkonomi og flytter avviket rundt, kan man ikke da si at tiltakene har feilet? At man

behandler symptomene, kriminaliteten, i stedet for årsakene, grunnen til at kriminaliteten oppstår til å begynne med. Denne problemstillingen er utenfor de fysiske tiltakenes rammer, noe som Hansen (1999) har innsett i sin artikkel. Han mener man må benytte fysiske, så vel som sosiale tiltak. Men kan vi i det hele tatt forhindre kriminalitet med planlegging? Kriminalitet er en naturlig del av samfunnet fordi noen individer alltid vil kunne se sitt snitt til å tjene på andre bekostning. Dersom det som nevnt ovenfor vil bli slik at man må betale for å beskytte seg selv, hvordan vil en slik by bli seende ut? Kan man tenke seg at de som ikke har råd til å betale for overvåkingsutstyr og spesialdesignede boliger må ta til takke med store courbusiansk-inspirerte boligkomplekser bygd av mydighetene? Kan det tenkes at segregasjonen øker og at man kan få områder med en lovløslignende tilstand? Områder som man kan dra kjensel på den dag i dag, som ghettos i USA og parisiske forsteder?

martsti@student.sv.uio.no

Miljø og konflikt – situasjonen i Nigerdeltaet

For de fleste er det en kjent sak at det afrikanske kontinent står ovenfor en rekke utfordringer som vi her i den vestlige verden til en stor grad er spart for. Ikke bare lider mennesker under den enorme fattigdommen og en rekke blodige konflikter, men også de fysiske omgivelsene lider under press fra blant annet høy befolkningsvekst, forørkning, avskogning, dårlig vanntilførsel og erodering av dyrkbar mark. I tillegg øker industriproduksjonen, men uten krav til begrensning av utslipp er det fritt frem for forurensning. Alt dette igjen gjør at folk er mer utsatt for fattigdom på grunn av mangelen på ressurser og muligheter for vekst.

Hanne Løvlie, Statsviter

Min masteroppgave handler om hvordan denne sårbarheten også kan ha politiske konsekvenser. Folk som blir berøvet sitt levekår kan hypotetisk sett klandre styresmaktene for de miljømessige forholdene de lever under i tillegg til at det er en sjanse for at mennesker vil begynne å stride seg i mellom over de ressursene som faktisk finnes.

Det å kunne gi forklaringer på krig og konflikt er en stor del av samfunnsvitenskap generelt. Kjente forklaringer fokuserer på egeninteresse og anarki mellom stater. Populært har det også vært å se på ulike ideologiske forklaringer til at stater går til angrep på hverandre. Slik konfliktbildet i verden er i dag blir slike forklaringer mindre og mindre aktuelle. De aller fleste konflikter i dag er interne, og foregår ikke mellom suverene stater. Mitt utgangspunkt er at de vilkårene mennesker lever under kan forårsake konflikt. Thomas Homer-Dixon og hans kolleger i en forskningsgruppe som kaller seg «The Toronto Group» har utviklet en teori som belyser det som ansees å være komplekse og skjulte sammenhenger mellom forskjellige former for miljøødeleggelse og voldelig konflikt eller opproer blant de menneskene som ødelegges berører. Kort fortalt kan man si at når mennesker i et område mister næringsgrunlaget, vil det føre til at de vil kjempe mot hverandre for å få tilgang til de midlene som finnes, og det er dette som

kalles miljøkonflikt. Mer spesifikt ser han på knappheten av fornybare ressurser som vann og jordsmonn og lidelse og frustrasjon som følge av dette. Ved å bruke denne teorien har Homer-Dixon forklart konflikt i blant annet Sør-Afrika og Israel der mangel på et gode er del av årsaken til opprør og okkupasjon av andre, mer vannrike territorier.

Årsakene til ressursknapphet kan komme av at det blir mindre av et gode, for eksempel på grunn av forurensning, eller at det blir mindre av godet på hver person fordi befolkningen øker. Eventuelt kan fordelingen av godet være skjev fordi folk med makt kontrollerer tilgangen til ressursene. Slik kan miljøødeleggelse også sees på som et spørsmål om redistribusjon, hvor myndighetene kan sies å ha et ansvar. I tillegg kommer forskere med påstanden om at miljøødeleggelse og påfølgende knapphet på ressurser svekker staten ettersom den ikke kan utføre sine oppgaver.

I Nigerias oljeproduserende delta finnes det konflikter på en rekke plan. Mest kjent i norsk media er nok aggresjon fra lokalbefolkningen mot utenlandske oljearbeidere i form av kidnappinger. Flere av gruppene i området er desuten i konflikt med hverandre og det er sterk misnøye mot den nigerianske staten, ettersom størstedelen av oljeinntektene havner i hovedstaden. I tillegg må Nigeria sies å ha store befolknings- og miljømessige problemer. Hver

Oljeproduksjonen i Norge foregår langt til havs, men det hadde kanskje vært andre tilstander om Troll og Snøhvit lå for eksempel på Kjelsås

femte afrikaner er nigerianer, og fremskrivninger tyder på at den allerede enorme befolkningen vil dobles i løpet av de neste 20-30 årene. Oljeutvinningen har store konsekvenser for befolkningen fordi oljesøl og brenning av overflødig gass forurensner luft, jord og vann og således er utsluttende på lokalbefolkningens næringsgrunnlag.

For oss å forestille oss hvordan det er å leve under slike tilstander er ikke enkelt. Oljeproduksjonen i Norge foregår langt til havs, men det hadde kanskje vært andre tilstander om Troll og Snøhvit lå for eksempel på Kjelsås. For mennesker som bor ved oljebrønnene preges livet av nettopp det. Den overflødig gassen som brennes utgjør et konstant bråk og flammene lyser opp og gjør natt til dag. Flere steder vet ingen under 25 hvordan en stjernenatt ser ut. Luftforurensningen gir sur nedbør og utsetter folk for en rekke helsefarer og undersøkelser viser at dødeligheten er større i denne delen av landet enn i resten av Nigeria. Oljeledningene som springer på kryss og tvers i

landskapet er gamle og skaper lett oljesøl og forurenser drikkevann. Fiskevann og åkerland utsatt for oljesøl fratar bøndene og fiskerne næringsgrunnlaget. Arbeidsledigheten er økende og resultatet er et stadig større antall frustrert ungdom. Oljeselskapene har en tendens til å fraskrive seg ansvaret ved oljesøl – og i stede skylle på sabotasje fra militante grupper i området. Hvis et oljesøl skylles sabotasje kan det nemlig ikke reises krav om erstatning for de naturressursene som har blitt ødelagt. Tapping av rørledningene og salg av olje på det illegale markedet har blitt en lukrativ måte å skaffe penger på for lokalbefolkningen, og sabotasje brukes som et middel for å skade oljeselskapene.

Det er klart at de internasjonale selskapene som opererer i Nigerdeltaet etterfølger verken internasjonale eller nigerianske regler for utslipp, og så lenge den sentrale regjeringen er avhengig av inntektene fra oljen er det vanskelig å se hvordan tilstanden skal kunne forbedres. Til sist vil kanskje heller ikke det politiske og økonomiske spillet ha noe å si for bonden som har fått åkeren sin dekket av råolje. Han vil heller forsøke å finne nye måter for å forsørge seg og sine, eventuelt flytte og reise inn til en av byene. Med fortsatt befolkningsvekst og fortsatt ødeleggelse av ressursene menneskene trenger for å leve er det ikke vanskelig å tenke seg at forholdene i Nigerdeltaet kommer til å være meget vanskelige for innbyggerne i tiden fremover. Også World Watch Institute advarer mot en økning av antallet miljøflyktninger i fremtiden. Men kanskje blir det slik at i økende grad vil de menneskene som ikke kommer seg noe sted gå løs på hverandre for å sikre sin egen hverdag.

Resultatet av mine undersøkelser viser at tilstandene som legges til grunn i teorier om miljøkonflikt er i høyeste grad til stede i Nigerdeltaet. Alle de miljøødeleggende faktorene hos Homer-Dixon finnes ved at oljesøl og gassbrenning gjør ressurser færre, befolk-

ningsøkning gjør konkurransen tøffere, og det finnes sterke krefter som gjør fordelingen av de ressursene som finnes skjev. Man kan tydelig se at menneskene lider som direkte følge av tilstandene oljeproduksjonen, den høye befolkningsveksten og de urettferdige politiske beslutningene har skapt. Det er likevel vanskelig å forklare hele konflikten med bakgrunn i teorier om miljøkonflikt ettersom den er så kompleks og kjempes på så mange fronter og har mange ulike aktører med forskjellige interesser involvert. Likefullt kan det hende at denne måten å tenke på om konflikt har noe for seg i verden i dag der uro-

ligheter i større grad skjer mellom grupper der livsgrunnlaget er utsatt for sterke ødeleggende krefter og verdens befolkning fortsetter å øke.

hannelovlie@gmail.com

Samfunnsgeografen

Vil du lære mer om journalistikk?

Bli med i redaksjonen!

Samfunnsgeografen søker engasjerte skribenter og fotografer

**Vervet er ulønna,
men erfaringen varer livet ut!**

**Ta kontakt med redaktøren:
lmarthinussen@gmail.com**

Nasjonalisering av naturgassen: Magisk kur eller nok en feilslått strategi for Bolivia?

Bolivia har, bortsett fra Venezuela, de største forekomstene av naturgass i Sør-Amerika. Sett med norske øyne kan det derfor virke paradoksalt at det også er et av de fattigste landene i regionen, med BNP på 940 amerikanske dollar per capita, og hvor omtrent to tredeler av befolkningen lever i fattigdom. De fattige i Bolivia, som i all hovedsak tilhører ulike urbefolkningsgrupper, opplever det samme som Ogoni-folket i Nigeria: De ser de enorme rikdommene tappes opp av jorda og ut av landet. De ser at noen få blir ufattelig rike. Og de skjønner at de blir lurt. Med ayamara-indianeren og coca-bonden Evo Morales som president, er det mange som har store forventninger om at myndighetene i Bolivia endelig skal klare å gi dem et bedre liv ved å nasjonalisere Bolivias hydrokarboner.

Hege B. Sørreime, Masterstudent i Samfunnsgeografi

Naturgassen i Bolivia

Bolivia har en lang olje- og gasshistorie som strekker seg tilbake til 1919, da man begynte jakten på Bolivias hydrokarboner. Petroleumsindustriens betydning og rolle i den bolivianske økonomien har variert sterkt opp gjennom årene, men i 2004 fikk den bolivianske staten inn 440 millioner amerikanske dollar i skatter fra sektoren, noe som utgjorde 5 prosent av Bolivias BNP. Sektoren har bestått av alt fra statlige monopoler til privat sektordeltakelse, og den bolivianske staten har to ganger tidligere i historien nasjonalisert olje- og gassindustrien.

Bolivia har i lengre tid vært under sterk innflytelse fra de internasjonale finansinstitusjonene (IFIs) og USA. Sistnevnte har særlig gjort seg bemerket med sine kampanjer om å utrydde cocaproduksjonen i Bolivia, noe mange fattige bønder har vært svært misfornøyd med. Bolivia er også klassifisert som et Highly Indebted Poor Country (HIPC-land) og har gjennom en årrekke vært eksemplariske i sin betjening av utenlandsgjelden. På bakgrunn av dette slettet Verdensbanken et lån på omtrent 1,8 milliarder amerikanske dollar i juni i år, fordi, slik Paul Wolfwitz uttalte det, Bolivia da ville være i stand til

å bruke disse pengene direkte på de fattige som fortjener bedre utdannelse, bedre helsetjenester, bedre tilgang til rent vann og større muligheter til å unnsnippe fattigdommen.

Men det er ikke bare gjeldsletter som kommer fra IMF og Verdensbanken. I 1996 ble Bolivias gassindustri privatisert, under sterkt press fra IMF, men ikke minst etter ønske fra den entusiastiske eks-presidenten i Bolivia, Gonzalo Sánchez de Lozada, populært kalt Goni. Bolivia har lenge vært et svært politisert samfunn, kjent for sin motstand mot det vi i vesten liker å kalle «det neoliberalistiske hegemoni». Denne motstanden kom ikke minst til syne gjennom Vannkrigen i Cochabamba i 2000, som endte med at de sosiale bevegelsene fikk kastet Bechtel (Aguas del Tunari) ut av Bolivia. Privatisering er ikke populært i Bolivia, og kanskje dette er en av grunnene til at man har valgt å bruke begrepet kapitalisering istedet. Goni har selv mange ganger uttalt at han fikk sin inspirasjon til kapitaliseringen i møtet med en fattig bonde. Goni spurte denne bonden om hvordan jordbruksreformen fra 1953, hvor bonden fikk eiendomsrett over eget land, hadde endret livet hans. Bonden svarte da at han fikk land, men verken penger eller teknologi til å gjøre noe med landet. Dette igjen gav

Privatisering er ikke populært i Bolivia, og kanskje dette er en av grunnene til at man har valgt å bruke begrepet kapitalisering i stedet

ham tre muligheter. Han kunne selge landet, vel vitende om at han etter det ikke ville ha noe. Han kunne låne penger fra en lånehai, vel vitende om at det er tre ting som vokser mens man sover: barn, avlinger og renter. Denne bonden var heldig og hadde en tredje mulighet; en gudfar med penger. Bonden og gudfaren delte da inntektene fra avlingene 50-50, og i et godt år kunne de leve vel. På bakgrunn av denne innsikten lanserte Goni Plan de Todos: privatisering med en sosial dimensjon (som til forveksling kan ligne på slagordet globalization with a human face). Den bolivianske staten solgte 50 % av sine fem største statseide selskaper. Det nasjonale oljeselskapet YPFB var et av disse. Ved denne kapitaliseringen ønsket Goni å tiltrekke seg investeringer til Bolivia, en strategi som ble applaudert av IMF og Verdensbanken. Det ble forhandlet frem nye kontrakter med de private oljeselskapene under et nytt skatteregime, som blant annet innebar at oljeselskapene ikke trengte å betale mer enn 18 % i royalty skatt, altså 18 % av markedsprisen til nye gassreserver. 97 % av Bolivias gassreserver ble betegnet for å være nye, noe som innebar at selskapene unngikk en skatt på 25 % av inntektene fra

naturgassen. Ideen bak privatiseringen, eller kapitaliseringen, av gassindustrien i 1996 var at den ville øke investeringene i petroleumsektoren. Selv om Bolivias del av kaken ble mindre, ville selve kaken bli større. Folk flest i Bolivia har nok ikke følt at denne «kaken» har blitt større i det hele tatt, og med seieren fra vannkrigen i ryggen, begynte mange bolivianere en ny kamp, kampen for de store gassforekomstene, inntektene og den potensielle velstanden fra disse.

Ny lov om hydrokarbonene: Høyere skatter!

I mai 2005 fikk Bolivia nok en gang en ny lov om hydrokarboner, og denne hevet blant annet skattenivået til 50 %. Verdensbanken og utenlandske oljeselskaper uttrykte stor bekymring over loven, blant annet fordi den innebærer obligatorisk overgang til nye kontrakter (mer skatt!), men ikke minst på grunn av det nasjonale selskapet YPFBs diffuse rolle som både regulator, eier og kommersielt selskap. En representant fra YPFB uttalte i mai 2006 om YPFBs rolle: at the moment YPFB seems to be the judge, and the jury, at the same time. Videre har frykten for sterkere statlig intervensjon og usikkerhet knyttet til hvordan man skal forholde seg til vetorettighetene som loven innvilger urbefolkningen når det gjelder utnyttelse av hydrokarboner på felleseide landområder vært stor. Det nye skatteregimet blir også sett på som uheldig. Verdensbanken ønsker et sterkt engasjement fra utenlandske selskaper, fordi de vil kunne bringe frisk kapital inn i landet, og med et høyere skattenivå uttrykker Verdensbanken bekymring for om dette vil skremme bort eventuelle investeringer. Verdensbanken betegner det å nasjonalisere gasssektoren eller kreve så høye skatter for å være ekstremistisk, og påstår at det vil være direkte skadelig for Bolivia å gi etter for folkets krav om nasjonaliseringen av hydrokarbonene. På spørsmål

om en kommentar til dette fra en representant fra de bolivianske myndighetene svarte han: Who gives a fuck about the World Bank? The hell with them. Jeg tror ikke han er den eneste i Bolivia som ser det på denne måten.

Nacionalizar o mourir!

Evo Morales, coca-bonden, gatekjemperen og lederen for partiet Movimiento Al Socialismo (MAS), vant presidentvalget som ble holdt i desember 2005 med 53,7 % av stemmene. Han er dermed den første presidenten etter at demokratiet ble gjeninnført i Bolivia på 1980-tallet som har hatt absolutt flertall. Morales gikk til valg med løftet om å gi tilbake til folket det som er deres ved å nasjonalisere hydrokarbonene. 1. mai 2006 innfridde han dette løftet. I den nye loven (lov nummer 28701) refereres det til en folkeavstemningen i 2004, hvor folket gav sin tilslutning til nasjonaliseringen, og til tidligere lover som stadfester at det som befinner seg i den bolivianske jorden tilhører den bolivianske staten og dermed det bolivianske folket, og ikke private oljeselskaper. Morales har gjort

Isabel Ortega, president for urbefolkningsparlamentet i Latin-Amerika

det klart at de transnasjonale selskapene som opererer i Bolivia er forretningspartnere, og ikke eierne av Bolivias hydrokarboner. De gamle kontraktene har blitt underkjent, fordi de ikke ble saksbehandlet på riktig måte i parlamentet og dermed kan påstås å være ukonstitusjonelle. I et intervju med Presidenten for urbefolkningsparlamentet i Latin Amerika, Isabel Ortega, spurte jeg henne om hvorfor det er så viktig å nasjonalisere petroleumsektoren i Bolivia. Hun svarte: Hvorfor? Fordi det er for hele Bolivia. For alle bolivianere. Dette gjelder gassen, vannet, og andre naturressurser. Og hun fortsatte: Hvorfor lider folket så mye? Hvorfor har de ikke arbeid? Og hvorfor skal petroleummen som ligger i vår jord gå til de private selskapene? Dette er en vanlig oppfatning i Bolivia. Ved å ta tilbake kontrollen over naturressursene, kan man også ta kontroll igjen over egne liv og ikke minst over framtiden. Der Verdensbanken og mange av oss vestlige ser begrensningen fordi Bolivia verken har kunnskapen, pengene eller teknologien til selv å utvikle petroleumindustrien, ser bolivianere

en slutt på utnyttelsen, avhengigheten og tyveriet av deres rikkdom. Noen har til og med uttrykt dette så sterkt som nacionalizar o morir – nasjonaliser eller dø, slik innskiftet på en rekke plakater lød i en demonstrasjon i Cochabamba i mars 2006.

Nasjonalisering uten ekspropriering

Morales har imidlertid i hele perioden etter at han ble innsatt som president 22. januar 2006 sagt at han ikke ønsker å ekspropriere de private oljeselskapene, til stor forargelse blant mange bolivianere. Nasjonaliseringen har så langt betydd i praksis at det nasjonale oljeselskapet YPF får 51 % eierskap i de utvalgte selskapene som nasjonaliseres. Et av disse selskapene er Chaco, hvor BP eier omtrent 30 %. Videre ligger det inne i loven fra 1. mai at oljefelt som produserte mer enn 100 millioner kubikkmeter per dag naturgass

Morales gikk til valg med løfte om å gi tilbake til folket det som er deres ved å nasjonalisere hydrokarbonene. 1. mai 2006 innfridde han dette løftet

særlig stor i forhold til deres totale produksjon, og hintet om at de ikke nødvendigvis blir værende i Bolivia.

I nasjonaliseringsdekretet fra 1. mai 2006 ligger det inne en seks-måneders overgangsperiode, hvor hvert enkelt av de nå nasjonaliserte oljeselskapene har 180 dager til å reforhandle sine kontrakter med den bolivianske staten. 180 dager er svært liten tid til å gjennomføre disse store endringene, og både bolivianske myndigheter og representanter fra YPF og utenlandske oljeselskaper tvilte i mai 2006 på at det er mulig å gjennomføre dette innenfor de tidsrammene som ble satt. Tiden er nå i ferd med å renne ut. Det haster for Bolivia å få underskrevet nye avtaler med sine forretningspartnere, ikke minst bindende avtaler med sine naboland. En avtale med Argentina er på plass, en avtale som slår fast at Argentina skal importere naturgass for 17 milliarder

politisk heksegryte, opplever MAS og Morales politisk press også fra den såkalte grasrota: det er ikke alle som synes at regjeringen går langt nok med nasjonaliseringen så lenge eiendommer ikke eksproprieres uten kompensasjon. Tålmodighet er en knapp ressurs i Bolivia. Bolivianere flest har dårligere økonomi nå enn deres besteforeldre hadde – relativt sett. De vil ha endringer, og de vil ha det nå. Isabel Ortega beskriver situasjonen slik: Vi er opptatt av å industrialisere, blant annet naturgassen, slik som dere også har gjort det i Norge. Men vi har tradisjonelle politiske partier, på høyresiden. De ønsker ikke å nasjonalisere. De ønsker ikke å omfordele jorden. På samme måte ønsker heller ikke de transnasjonale oljeselskapene å nasjonalisere. Dette er et problem. Det er også stor motstand i Santa Cruz, hvor man blant annet er redd for beslagleggelse av jorden. I tillegg til dette politiske presset fra alle kanter, sliter Bolivia med det som mange land i samme situasjon gjør: Korrupsjon. Nasjonaliseringen kan kanskje bringe mer penger til statskassen, men den garanterer på ingen måte at disse pengene kommer bolivianere flest til gode.

Naturressursenes forbannelse

Bolivianere er ikke de første som opplever å ikke få del i naturressursrikdommene fra sin egen jord. Mens klassisk og neoklassisk økonomisk teori og tidlige utviklingsteoretikere så på naturressurser som et uhemmet gode for utviklingsland, endret det konvensjonelle synet seg til det motsatte på 1980-tallet: Mens land som var fattige på naturressurser opplevde en nærmest eksplosjonsartet økonomisk vekst (for eksempel Singapore, Hong Kong, Sør-Korea og Taiwan), opplevde mange naturressurrike land at den økonomiske veksten gikk svært langsomt eller til og med stagnerte. Et nytt begrep dukket opp: The Resource Curse, eller naturressursenes forbannelse.

i 2005 er forpliktet til å overgi 83 % av produksjonene til YPF. Dette har blant annet gått utover British Gas, som selv har svart at deres produksjonsvirksomhet i Bolivia ikke er

Folkeopplysning på plazaen i Cochabamba

dollar fra Bolivia de neste 20 årene. Da gjenstår avtaler med Brasil, og kanskje med Chile, som Bolivia har et svært anstrengt forhold til.

Mens de utenlandske oljeselskapene vurderer hvorvidt Bolivia er et værende sted med all den usikkerheten som knytter seg til å operere i en

Påstanden om naturressursenes forbannelse har vist seg å være svært levedyktig. I Aftenposten 16. oktober 2006 uttalte Jan Borgen, leder for den norske delen av Transparency International: Det finnes knapt noe utviklingsland i verden som har klart å skape velstand av inntektene fra olje eller mineraler. Undersøkelser viser at land med store naturressurser har lavere økonomisk vekst enn fattige land uten slike ressurser. Dette understreker den forbannelsen som følger med naturressursene.

Det finnes mye litteratur som støtter opp om tesen om naturressursenes forbannelse. Men det har imidlertid utviklet seg en slags faglig enighet om at ulike politiske og sosiale variabler er med på å forme relasjonene mellom naturressursrikdommen og utfallet av disse for den økonomiske utviklingen i et gitt land. Disse variablene formes igjen av en rekke spesifikke faktorer, som historie, kultur og administrasjonsregime. Naturressursenes forbannelse er dermed ikke knyttet til det at et land er rikt på naturressurser, men snarere til hvordan disse ressursene administreres. Da blir det ikke lenger så viktig å spørre seg hvorfor naturressurser hindrer økonomisk vekst, men heller spørre hvilke politiske og sosiale faktorer som gjør det mulig for et land rikt på naturressurser å fremme utvikling, og hva det er som forhindrer andre land fra å gjøre det samme? Sett i dette lyset blir en sammenligning mellom Bolivia og Norge interessant. Norges petroleumpolitikk må sies å ha vært svært vellykket, hvor samarbeidet mellom den norske staten og utenlandske oljeselskaper stort sett har vært vellykket og definitivt har skapt velstand og velferd for oss nordmenn. Bolivias erfaringer så langt har ikke vært spesielt positive. Utgangspunktet for en slik sammenligning må i alle tilfeller være basert på en erkjennelse av at både den norske og den bolivianske petroleumsindustrien er formet av spesifikke historiske, politiske og sosiale faktorer. Dette inne-

bærer at Bolivia på ingen måte kan kopiere Norges petroleumpolitikk (den norske modellen) for hvordan forvalte petroleumsressurser. Men det utelukker heller ikke at Bolivia kan lære noe av Norge om hvordan forvalte petroleumssektoren på en slik måte at oljeselskapene, nasjonale så vel som internasjonale, tjener penger på sektoren, samtidig som inntektene fra sektoren skaper bærekraftig økonomisk vekst og velferd for den norske befolkningen. Det norske initiativet Olje for utvikling kan her være relevant. Olje for utvikling er et initiativ fra norske myndigheter som tar sikte på å assistere utviklingsland til å dra nytte av sine petroleumsressurser på en måte som fremmer velferd for de respektive landenes befolkninger og fremmer økonomisk vekst på en bærekraftig måte. I programmet Olje for utvikling ser man på petroleum som en ressurs som potensielt sett ikke er en forbannelse, men en velsignelse. Samtidig er man klar over farene ved utvikling av petroleumsindustrien: The combination of large and sudden inflows of revenues and lack of relevant institutions and governance systems increases the risk of corruption, rent-seeking, conflict, dependence

Marked med Ayamara-kvinner i La Paz

and crowding out of industries. Mange års erfaringer i industrien gir Norge en erfaring som en da mener er mulig å eksportere, i en veltilpasset form til det enkelte land. Bolivia er nå en del av dette programmet, og kanskje kan dette være et lite skritt i riktig retning.

hegebs@student.sv.uio.no

Foto: Hege B. Sørreime

Bokanmeldelse:

«Spaces of Global Capitalism. Towards a Theory of Uneven Geographical Development» av David Harvey

Med bilde av et oversvømmet New Orleans på forsiden og et sideantall like magert som den postfordistiske workfare-staten blir man lett overbevist om at David Harveys siste bok er dagsaktuell og tilgjengelig lesing. Det er den, og tillegg er den på tilbud på Akademika.

Halvard Berge, Masterstudent i Samfunnsgeografi

Siste nytt fra den kritiske geografiens grand old man, David Harvey, er gjenkjennelig i innhold, men overraskende i form. På bare 148 sider tar Harvey seg gjennom tre relativt ulike essays, i hovedsak basert på gjesteforelesning i Heidelberg. Leseren stiller seg spørsmålet: er dette en broket samling tekster som jeg kan lese hver for seg, eller finnes det en rød tråd mellom dem slik at boken danner et overordnet argument? Svaret har kanskje bare forfatteren selv.

Det første essayet, *Neoliberalism and the restoration of class power*, er en kort gjennomgang av nyliberalistisk teori og praksis, hvordan nyliberalismen har utviklet seg fra en akademisk nisje til hegemonisk ideologi på 25 år og hvorfor dette har medført en forsterkning av klasseskillene og maktforholdet mellom klassene. Innholdsmessig har essayet mye til felles med første del av Harveys forrige bok, *A brief history of neoliberalism* fra 2005, men mens sistnevnte beveger seg sjangertro over i nyliberalismens manifesteringer i ulike land og konsekvensene for den ujevne geografiske utviklingen gjør Harvey denne gangen et innholdsmessig bråstopp og går over til ujevn geografisk utvikling som et teoretisk begrep. Selv om det andre essayet, *Notes towards a theory of uneven geographical development*, også beveger seg innefor konteksten av en nyliberal verdensorden har det mer til felles med argumentet i *The New Imperialism* fra 2003, den strukturorienterte parallellen til *A brief history of neoliberalism*. Her setter Harvey ord på strukturene i det post-

fordistiske akkumulasjonsregimet. Accumulation by dispossession er en akkumulasjonsstrategi som ved institusjonell endring som privatisering, deregulering og nedbygging av velferdsstaten legger til rette for kapitalakkumulasjon selv «in the face of stagnant effective demand» i en krisebefengt økonomi. Nå etterlyser Harvey en videreutvikling av teorien om ujevn geografisk utvikling som tar hensyn til den brutale virkeligheten i nyliberalismens tid.

The extreme volatility in contemporary political economic fortunes across and between spaces of the world economy (at all manner of different scales) cries out for better theoretical interpretation. S71

Neil Smiths *Uneven Development* (1991) er kanskje det mest enhetlige teoretiske verket om ujevn geografisk utvikling innenfor den marxistiske geografien. Smith fokuserer på romlig utjevning og differensierende tendenser i økonomien og kapitalflyt mot steder med det største profittpotensialet. Teorien er generell nok til å dekke alle geografiske nivå fra *rent gaps* i gentrifiseringsprosessen til Nord-Sørforholdet. Harvey mener teorien må ta større hensyn til de kontekstuelle særegenhetene ved den nyliberalistiske politiske økonomien og viser hvordan accumulation by dispossession kan brukes til dette formålet.

Det siste essayet, *Space as a key word*, er kanskje vanskeligst å plassere som en nødvendig brikke i et eventuelt helhetlig

Spaces of Global Capitalism er altså en snodig form, tilgjengelig og utfordrende på en gang, og den skiller seg i så måte ut fra forfatterskapet ellers

argument. Harvey forsøker å rydde litt i jungelen av rombegreper med utgangspunkt i den klassiske delingen mellom absolutt, relativt og relasjonelt rom. Jeg er ikke i tvil om at en problematisering av rombegrepet ikke er til å komme utenom i en teori om ujevn geografisk utvikling, men igjen gjør Harvey ingen eksplisitte forsøk på å sy boka sammen til en helhet. Fordelen med dette er at essayet om rombegrepet, og de to andre også, fungerer på egenhånd uten forstyrrelser og kan leses på en ettermiddag.

Spaces of Global Capitalism er altså en bok med en snodig form, tilgjengelig og utfordrende på en gang, og den skiller seg i så måte ut fra forfatterskapet ellers. Innholdsmessig holder derimot Harvey stø kurs, og boka er et viktig bidrag i den marxistiske geografien.

hallob@student.sv.uio.no

Trainee i Aserbajdsjan

Etter fullført bachelorgrad i samfunnsgeografi og statsvitenskap på Blindern i våres, satte jeg kursen for Baku, Aserbajdsjan. Jeg har nå jobbet her som trainee for Flyktninghjelpen i snart fire måneder og vil dele noen av mine opplevelser og refleksjoner med Samfunnsgeografens lesere.

Jørund Sørensen, Bachelor i Statsvitenskap

Trainee i Flyktninghjelpen
Jobben først. Flyktninghjelpen er en norsk, privat organisasjon som jobber med flyktninger og internt fordrevne i over tyve land. Organisasjonen har vært til stede i Aserbajdsjan i over ti år. I landet er det fortsatt nærmere 600,000 internt fordrevne (IDPs) som flyktet fra krigen

om Nagorno-Karabakh med nabolandet Armenia. Som et resultat av krigføringen er om lag en femtedel av Aserbajdsjan okkupert av armenske styrker og mange av de internt fordrevne venter fortsatt på en løsning på konflikten og en mulig

retur til sine gamle bosteder. I tillegg oppholder det seg om lag 2,500 tsjetsjenske flyktninger i og rundt Baku.

Undertegnede jobber altså ved organisasjonens kontor i Aserbajdsjan. Jeg er trainee innenfor området *finance, administration and management*, hvilket innebærer at jeg tilbringer store deler av tiden i selve kontorlokalene og i Baku by. Høres kanskje tørt ut? Men arbeidsoppgavene har til nå vært utpreget varierte, utfordrende og spennende. I tillegg til mer opplagte oppgaver innenfor økonomisk kvalitetsstyring av prosjekter, rapportering til hovedkontoret i Oslo og forskjellige oppgaver innenfor den administrative sfæren, har jeg blant annet vært delvis eller helt ansvarlig for utarbeidelsen av handlingsplan for 2007, prosjekt revisjon av husrehabiliteringsprosjekter fra perioden 2002 til 2004 og redigering av et nyhetsbrev som Flyktninghjelpen gir ut i Aserbajdsjan. I tillegg betyr selvsagt et traineeship at jeg er med på kurs og aktiviteter som skal bidra til at jeg er skikket som ansatt i organisasjonen i fremtiden.

Prosjektbesøk

Selv om jeg tilbringer mye tid på kontoret har jeg også muligheten til å besøke og se de fleste av Flyktninghjelpens prosjekter som drives andre steder enn i hovedstaden.

Blant annet har jeg besøkt returprosjektet i Fizulidistriktet sørvest i landet, inn mot de okkuperte områdene. Her bygger Flyktninghjelpen nye hus i tillegg til å rehabilitere gamle, slik at folk kan vende hjem til landsbyene sine og starte opp igjen det livet de så brått måtte forlate for over ti år siden. Jeg har også besøkt

et lignende prosjekt i Gedebej-regionen lenger nord, der internt fordrevne i samarbeid med landets myndigheter og Flyktningshjelpen vender tilbake etter mange år i skur og brakker noen mil unna.

Nevnte prosjekt revisjon ble gjennomført i byen Sumgayit, noen mil utenfor Baku. Her har organisasjonen rehabilitert fellesarealer i såkalte *public buildings*. Gulver er byttet ut, vaskerom, bad og toaletter er oppdatert til skikkelig standard og i noen av husene er også takene skiftet ut. Prosjekt-revisjonen har bestått i å undersøke hvordan forholdene er nå, opptil fire år etter. Beboerne prøver så godt de kan å holde bygningene ved like, men de internt fordrevne i Aserbajdsjan tilhører landets fattigste. De har sjelden penger til å oppdatere utstyr og å kjøpe fullgode materialer til vedlikehold. I tillegg er bygningene ofte overbefolkede fordi mulighetene for lokal integrering er begrenset. Forholdene er likevel langt bedre enn i tiden før Flyktningshjelpen satte i gang arbeidet.

Det er blitt sagt at spørsmålet er om Aserbajdsjan blir et nytt Norge eller et nytt Nigeria når det kommer til bruken av landets rike petroleumsforekomster

Baku, hovedstaden i Aserbajdsjan

Mange inntrykk

For øvrig har de første månedene vært en eneste lang rekke med sterke inntrykk. Aserbajdsjan er et land der det virkelig kan sies at forskjellige kulturer og sivilisasjoner møtes. Dette gjenspeiler seg i alt fra bryllupsfester (350 gjester, hvite bryllupskjoler etter europeisk modell, sanger om Karabakh, indiske mage-dansere og tyrkisk Raku), til sjiamuslimske riter iblandet animalistiske elementer, til bilkjøring en Ayrton Senna verdig, til filharmoniske orkestre som spiller Mozart og aserbajdsjansk opera om hverandre.

Aserbajdsjansk geografi, økonomi og samfunn for øvrig

Geografisk ligger Aserbajdsjan i grenselandet mellom Europa og Asia på toppen av Midtøsten, er en av de tidligere Sovjetrepublikkene og av strategisk betydning for stormakter både i nærområdene og lengre unna. Landet utvinner i dag store mengder olje og har verdens raskest voksende økonomi, men sliter fortsatt med fattig-

dom og miljødeleggelser, i tillegg til en særdeles problematisk korrupsjonskultur. Hovedstaden Baku er en levende og raskt voksende storby som har rundet to millioner innbyggere. Sentrum er preget av raske og dyre biler og gamle Ladaer om hverandre og side om side med gamle bygårder fra slutten av 1800-tallet spretter det opp nye leilighetskomplekser hver uke. Slik sett er kontrastene mellom fattige og rike til stede overalt. Det er blitt sagt at spørsmålet er om Aserbajdsjan blir et nytt Norge eller et nytt Nigeria når det kommer til bruken av landets rike petroleumsforekomster. Nettopp oljeutvinningen har også gjort landet gjenstand for norske interesser utover det humanitære arbeidet. Statoil er nest største (etter BP) utenlandske selskap på aserbajdsjansk territorium, hvilket har bidratt til en liten og stabil norsk koloni på i overkant av hundre personer. Norge har også en ambassade i Baku og det er overraskende hvor ofte jeg treffer på mine landsmenn i denne byen.

Aserbajdsjan innbefatter hele ni av elleve klimasoner og landet har alt fra subtropiske skogsområder til kaukasiske fjell der det bygges alpinanlegg. Overalt kan man bevege seg i storslått og vakker natur. Slik sett er potensialet for utstrakt turisme åpenbart, men både landets manglende satsing og det faktum at regionen fortsatt anses som ustabil, gjør det vanskelig å utnytte dette. Ellers utgjør landbruk en viktig del av økonomisk aktivitet ikke relatert til oljeutvinning. Frukt og grønnsaker er tilgjengelig uten kunstig dyrking store deler av året. Hver av landets regioner har da også hver sin spesialitet, Gedebej er kjent for gode poteter (ja, det er stor forskjell på poteter), Sheki for sine druer og så videre. I tillegg har aserbajdsjanere en rik matkultur og selv om det ofte går i stekt lammekjøtt på de lokale restaurantene, er middagsbordene hjemme hos folk dekket av mengder av forskjellige og deilige retter. De som har oppdaget gleden ved å fortære et stykke *baklava*, vil kunne sette pris på at den aserbajdsjanske utgaven av denne lille, syndige kakebiten er enda søtere, fetere og med større massetetthet enn den tyrkiske.

Mitt inntrykk så langt er at dette er et land som virkelig forsøker å finne sin plass og identitet midt i blant spørsmål om krig, petroleumsforekomster, geostrategiske hensyn, mangfoldig kultur og forskjellige religioner. Aserbajdsjan søker også å knytte seg nærmere Vest-Europa og USA etter over 70 år med sovjetisk styre og er tatt opp som medlem av Europarådet. Det er en lang vei fram, men blant annet kan forhåpentligvis landets store oljeforekomster på lengre sikt bidra til en positiv utvikling for hele det aserbajdsjanske samfunnet.

Slik sett er dette virkelig et mulighetenes land.

lorundas@gmail.com

Foto: Iva Zimova

Traineeship i Flyktinghjelpen

Traineeordningen i Flyktinghjelpen ble startet opp for fullt for snart to år siden. Organisasjonens erfaringer har vist at selv om de mottar søknader fra mange aktuelle kandidater til stillinger i utlandet, har interessenter ofte manglet relevant praktisk erfaring fra prosjektarbeid i utlandet.

Av fjorårets 17 trainee'er, var 14 av dem i løpet av neste halvår i arbeid for organisasjonen, av disse igjen var 3 sekundært til andre organisasjoner gjennom Flyktinghjelpens beredskapsstyrke. Organisasjonen har da også, helt fra begynnelsen av, opplevd en sterk interesse blant unge norske mennesker for å jobbe som trainee. I 2005 hadde traineeopptaket 670 søkere, i 2006 var antallet 290.

For mer informasjon, se www.nrc.no.

Å reise i Aserbajdsjan

Jeg kan på det sterkeste anbefale å reise i Aserbajdsjan. Dette landet byr på alt fra hvite strender ved bredden av det kaspiske hav, til majestetiske fjellformasjoner inn mot den russiske grensen. Alt fra hemningsløst partyliv i storbyen til små fjellandsbyer der tiden ser ut til å ha stått stille i mange hundre år.

Å reise gjennom hele Sør-Kaukasus ser også ut til å ha blitt noe av en *hit* blant reiseglade. Selv møtte jeg en overstadig begeistret herr Sundquist i Baku i midten av juli, etter at han hadde lagt bak seg Armenia, Georgia og Aserbajdsjan i tur og orden.

Så lenge man holder seg unna tidligere krigssteder, dvs. Nagorno-Karabakh, i tillegg til utbryterrepublikkene Abkhasia og Sør-Ossetia i Georgia, er det et trygt område av verden å reise i. Du vil aldri gå tom for spennende og vakre opplevelser og for et samfunnsengasjert menneske er det så mange poenger og inntrykk at lengre opphold fort kan bli en del av fremtidsplanene.

For en av reiselitteraturens beste bidrag noensinne: Mark Elliott – Azerbaijan (2004)

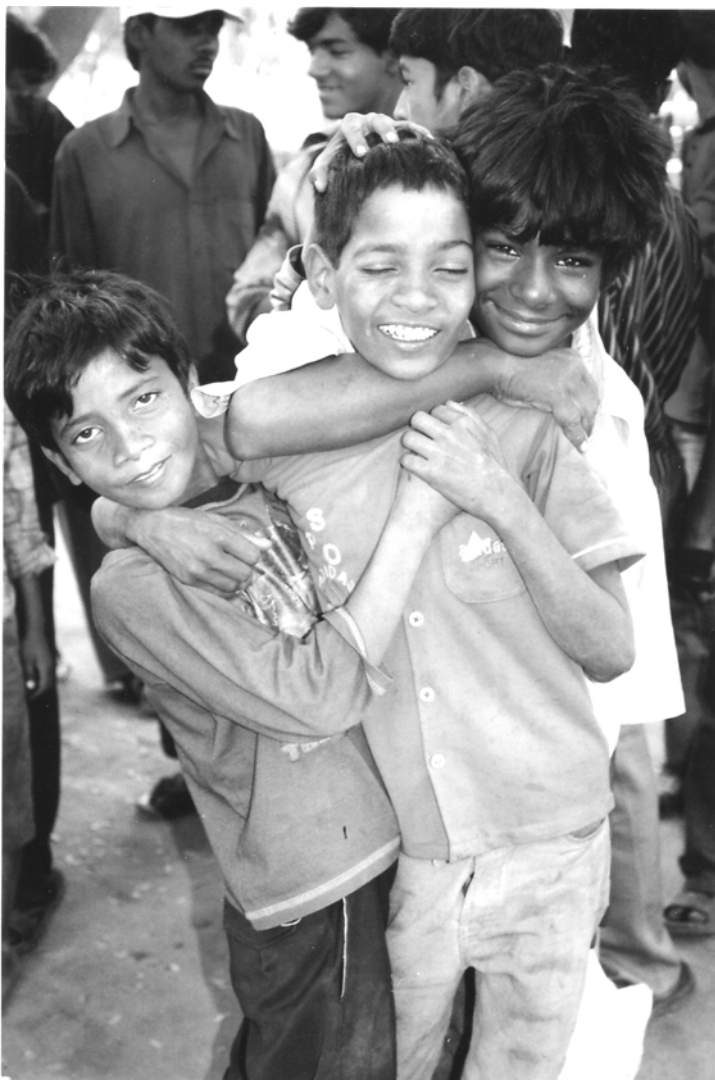
Sjekk www.airbaltic.com for lave priser til de kaukasiske hovedstedene.

PÅ GATA I DELHI

For et år siden var jeg trainee i en indisk utviklingsorganisasjon, Khushii, der jeg fikk muligheten til å bli bedre kjent med noen av barna som har New Delhi Railway Station som sitt hjem og arbeidssted. For disse barna består hver dag av hard jobbing, sult og vold, og de går hele tida rundt med en frykt for å bli kastet i fengsel for ingen annen årsak enn simpelthen å tilbringe tid på stasjonen. Men alt er ikke negativt; de er tilknyttet omfattende sosiale nettverk, samtidig som de bruker mye av tida si på å få med seg de siste Bollywood-filmene.

Linda Marthinussen, Masterstudent i Samfunnsgeografi

Årsakene til at stasjonen er blitt deres tilholdssted er mange og ulike fra barn til barn. Mens noen blir lokket av byens tilsynelatende løfte om flere muligheter og bedre levekår enn på landsbygda, havner andre der av ren desperasjon og mangel på andre steder å dra til. For å klare seg psykisk blir slike årsakshistorier og de vonde følelsene de medbringer ofte forsøkt fortrent. Mange har i tillegg vært der så lenge at de ikke engang husker hvor de kommer fra, når de kom eller hvorfor de kom. En av dem er Dinku. Han er rundt 18 år, og kom til stasjonen som liten gutt. Siden har han ikke hatt kontakt med familien, har aldri fått muligheten til å gå på skole, og overlevde inntil nylig ved å samle og selge flasker. De siste årene har han imidlertid vært tilknyttet en organisasjon som forsøker å utvide barnas valgmuligheter. Det finnes en rekke slike organisasjoner på stasjonen, som alle kjemper for å inkludere flest mulig barn i deres respektive utviklingsprosjekter. For å få økonomisk støtte fra enten staten eller private aktører ser det bra ut om man har omfattende prosjekter på gang, og siden det

Noen av guttene som bor på stasjonen

sjelden kontrolleres at pengene går til det de angivelig skal tar mange det heller ikke så nøye om de plusser på noen ekstra barn for å få litt mer penger og litt bedre omdømme. Men til tross for at konkurransen organisasjonene imellom kan virke ekstrem og ødeleggende for arbeidet som skal utføres er det mye bra som gjøres.

Først og fremst er det blitt opprettet flere sentre der barna kan tilbringe nettene. Når gradestokken om vinteren kun viser et par minusgrader er det selvsagt en fordel å ha tak over hodet, men viktigst er tryggheten og vissheten om netter uten vold og risikoen for å bli jagd bort. Om dagen drives det uformell utdanning. De ulike organisasjonene har stasjonert seg i skyggen under hvert sitt tre mellom jernbanesporene, og har ansatt lærere som daglig forsøker å oppmuntre barna til å se nytten av utdanning. Siden mange av barna er analfabeter og aldri har lært seg hvordan man tar til seg kunnskap er det ofte viktig å fokusere på grunnleggende kunnskap som er nødvendig for å kunne fungere i dagliglivet. Dette handler for det meste om hvilken mat som er mest næringsrik, hygiene, farene ved bruk av rusmidler, og om sykdommer som for eksempel hiv/aids (et omfattende problem blant gatebarn generelt). Mange av barna mellom 6 og 8 år lærer i tillegg å lese, skrive og regne, og målet er å få dem gradvis integrert i den offentlige grunnskolen. Men det er et vanskelig arbeid. Ikke alle er motiverte til å lære, og de har liten tro på at de kan klare det. Samtidig må de bruke mye av tida si på å skaffe penger til mat, noe som selvsagt er mye vikti-

gere for dem enn å lære noe som virker fullstendig meningsløst. Enkelte organisasjoner tilbyr dem derfor gratis lunsj. Men ennå er det mye arbeid som gjenstår når det gjelder barnas motivasjon og tro på seg selv.

Et viktig initiativ som nettopp er satt i gang for de eldste barna er mer målrettet yrkesutdanning. Organisasjonen jeg jobba for tilbyr for eksempel daglige mekaniskkurs der barna får opplæring i hvordan mekaniske verktøyer brukes, og hvordan man reparerer ulike kjøretøyer. Planen er å først gi dem grundig innsikt i dette arbeidet, for deretter å hjelpe dem ut i arbeidslivet. Gjennom organisasjonen får de også mulighet til å opprette sparekontoer, slik at de kan lære å planlegge, samt slippe å hele tida gå rundt med en frykt for å miste de oppsparte pengene.

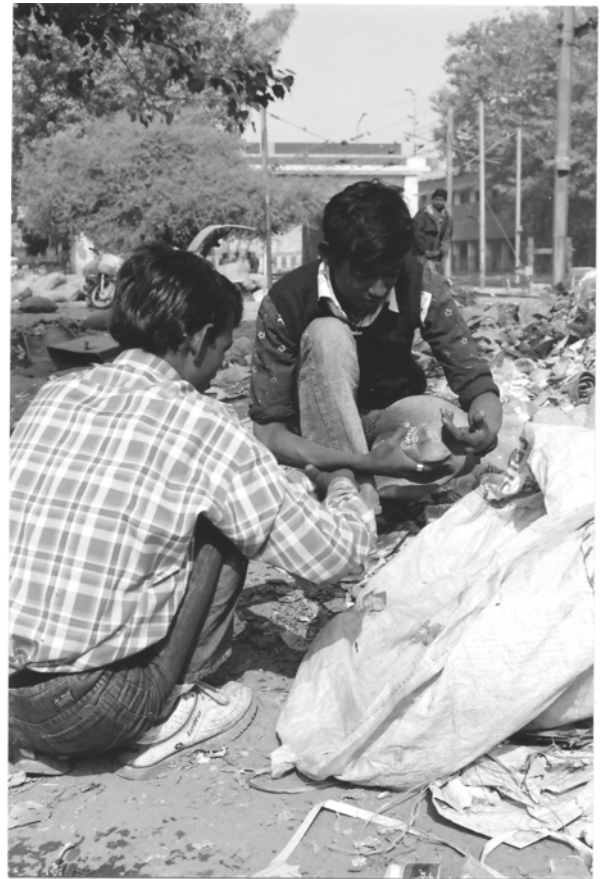
Etter å ha overlevd i flere år ved å samle flasker har altså Dinku det siste året hatt en mer stabil inntekstkilde. Hans jobb er kort sagt å verve flere barn både til organisasjonens nattsenter og til den uformelle utdanningen. Siden han selv har bodd på stasjonen lenger enn de fleste andre barna og vet hvor tøft det er, er han bedre egnet til å utføre dette arbeidet enn alle andre ansatte i organisasjonen. Ettersom han er en av dem får han også mer respekt av barna.

En annen gutt jeg ble kjent med er Deevapandi som er 15 år. Etter at foreldrene hans døde da han var liten ble han adoptert av noen slektninger i landsbyen han bodde i. Han gikk på skole i flere år, men etter hvert som uoverensstemmelsene med adoptivforeldrene ble for mange bestemte han seg for å rømme. Et liv på hovedjernbanestasjonen i Delhi ble resultatet. Han har fortsatt jevnlig kontakt med foreldrene, men hvert forsøk på å flytte tilbake ender med en krangel og rask retur til stasjonen.

Mange av barna har imidlertid god kontakt med familiene. 18-år gamle Raja kommer fra et jordbruksområde i Haryana, staten som omslynger Delhi. Hans foreldre er fattige bønder,

og i stedet for å sitte på skolebenken har også Raja tilbrakt mesteparten av barndommen ute på jordene. Dette arbeidet er han lei av, og han har derfor kommet til Delhi for å nyte friheten og bestemme over sitt eget liv i større grad enn det han kunne hjemme hos foreldrene. Han har likevel relativt god kontakt med familien, og drar på besøk et par ganger i måneden for å gi dem penger. Drømmen hans var tidligere å starte opp en liten kiosk, men etter å ha begynt på mekaniskkurs er det ingenting annet han ønsker å jobbe med. Bortsett fra å bli Indias nye filmhelt da, noe de alle vil (for å lære hvordan stjernene danser og synger er det et must med minst ett kino-besøk hver dag).

For de som ikke er så heldige å få betalt for å jobbe for en organisasjon, slik Dinku gjør, er flaskeinnsamling hovedbeskjeftigelsen. Arbeidsområdet er både selve stasjonen og områdene rundt, men den høyeste inntekta får de ved å saumfare togene som kommer inn. Det er i tillegg mulig å få kjøpt maten som er til overs etter serveringer på lange togturer for en billig penge. De som arbeider hardt kan tjene opptil 30-40 kroner per dag, men det betyr lange arbeidsdager og liten tid til den uformelle utdanningen. Av den grunn er det mange som lar være å delta i undervisningen. Dette gjelder spesielt for dem som bor på stasjonen med foreldrene. Arif er en av dem. Han er 10 år og må bruke hele tida på familieforetaket; flaskeinnsamling. Gjentatte ganger har Khushii forsøkt å inkludere han i prosjektene sine, men foreldrene liker dårlig at han sløser bort tida på slikt. I tillegg til å utnytte sønnens arbeidskraft er også andre gutter ansatt hos Arifs mor. Hun betaler enkelte eldre gutter for å få dem til å overbevise de yngre om at det er bedre å jobbe for

For de som ikke er så heldige å få betalt for å jobbe for en organisasjon, slik Dinku gjør, er flaskeinnsamling hovedbeskjeftigelsen

henne enn på egen hånd. De som arbeider for henne tilbringer hele døgnet med hennes familie, og får på den måten beskyttelse mot vaktens overgrep, men de opplever samtidig at alle pengene de jobber for forsvinner i andres lommer.

Ikke alle deltar i utnyttinga av de yngre. De fleste er opptatt av å innlemme dem i sine sosiale nettverk, der gjensidig beskyttelse og omsorg er gjeldende ingredienser. Et slikt samhold som guttene har bygget opp finnes imidlertid ikke blant jentene. Dette er en av årsakene til at de fleste jentene som kommer til stasjonen er mye mer sårbare enn guttene, og det er derfor lettere å inkludere dem i organisasjonenes utviklingsprosjekter. Flere barnehjem er startet opp der det kun bor jenter, og siden de ikke er fullt så opptatt av friheten på stasjonen som guttene er innlemmes de i større grad både i skoler og i arbeidslivet (de fleste blir hushjelper for rike folk). Det betyr ikke at

jentene er totalt fraværende. Mange har ikke andre valg enn å bli på stasjonen, og for en del blir voldtekter og prostitusjon dagligdags.

Men selv om guttene har dette fantastiske nettverket seg imellom opplever de hele tida å bli utsatt for andre folks fordommer. Overalt hvor de går blir de sett ned på, samtidig som politiet og vakter har en fullstendig intolerant og diskriminerende oppførsel overfor dem. Et av prosjektene jeg var mest involvert i var et fotoprojekt. Gjennom fotografering ville vi vise dem nye måter å uttrykke seg på, samtidig som de kunne lære utenforstående mer om livet på stasjonen. Målet var å arrangere en utstilling der de selv skulle presentere bildene sine, men dette viste seg å være svært vanskelig å gjennomføre. Den viktigste årsaken var at hver eneste gang vi sendte dem ut alene for å fotografere returnerte de straks med en politimann. Vi måtte jo forstå at disse barna ikke var til å stole på. En gang vi tok dem med i en fornøyelsespark ble de nektet å kjøre karuseller fordi vaktene var sikre på at de hadde sneket seg inn i parken. Og da det senere

på dagen oppstod en konflikt mellom to gjenger var det våre gutter som fikk skylden, selv om de ikke hadde foretatt seg mer enn å se på det som skjedde. Denne forutinntattheten om at gatebarna er kriminelle og konflikt oppsøkende er altså et av de største problemene de opplever, og politiet og vakter generelt blir oppfattet som deres største fiender.

Hva er så barnas framtidsutsikter? For dem som er aktive i yrkesrettet utdanning vil det forhåpentligvis bli mulig å

komme i jobb. Når det gjelder de yngre barna er det viktig å få dem til å tro på seg selv, og å utvide deres valgmuligheter slik at de i større grad kan realisere det de drømmer om.

lmarthinussen@gmail.com

Foto: Linda Marthinussen

*Nedenfor:
New Delhi
Railway
Station*

Life on the lands

Laura Egan is living in the remote aboriginal community of Jameson, working as a Youth Development Officer with the local government.

Laura Egan, Social Worker

Jameson Community, located in the Ngaanyatjarra Lands, is extremely isolated, situated over 1,500km from Perth and 1000 km from Alice Springs. The population of the Lands comprises approximately 1,562 people, while the population of Jameson is 115. The lands are diverse in natural beauty, with red sandy plains and rocky mountain ranges. Wild camels roam freely and the sunrise and sunsets are breathtaking.

Life here is so different to anything I have experienced before. Ironically, I feel a wider cultural gap and a sense of awe about being the Ngaanyatjarra lands and working with the indigenous people of my own country

than I experienced when I last year was living and working in India.

The people of the Ngaanyatjarra Lands, the Yarnangu, are unique in many ways. They continue to speak their native tongue, Ngaanyatjarra, with English being their second language. The Yarnangu retain many cultural beliefs, attitudes and behaviours that resemble those of pre-European arrival. Traditional law and custom are still very present in everyday life. There are strong traditional kinship networks, the Yarnangu frequently go out bush hunting and collecting bush tucker, and ceremonial "business" and

“sorry business” (grieving rituals) dominate cultural life. Ceremonial business relates to the rites, rituals including initiation ceremonies, songs, paint designs, myths, sacred sites, and sanctioned behaviour that give form and meaning to Aboriginal life.

The Yarnangu people residing here have had the most recent firstcontact with Anglo-Europeans. The first contact with the Ngaanyatjarra people was made by missionaries in the years 1932 and 1933. (<http://www.tjulyuru.com/timeline.asp>)

These communities continue to be geographically distanced from western structured society and have remained largely out of sight of mainstream Australia.

Traditional cultural and economic resources have been thoroughly disrupted by white occupation, resulting in a serious and complex set of economic and social factors.

The negative social impacts of the welfare system have had a huge impact on remote aboriginal communities in Australia. From the 1970's, many people received what is known as «sit down money», where people were literally paid to 'sit down'. Thus, the primary source of income for the majority of aboriginal people in remote communities is the social security system. Almost all of the jobs in the community are being done by white fella. These jobs include teachers, health workers, store keepers, land management, essential services, women's centre and youth work. The passivity and disempowerment resulting from this welfare condition is one of the fundamental causes of dysfunction in aboriginal communities. The government has recently introduced 'No Work No Pay' policies throughout the Lands in an effort to improve the situation in the communities.

There is also an alarming educational achievement gap facing many remote Aboriginal communities. Children in these communities have, on average, much lower rates of school attendance, achievement and retention than Aboriginal children in urban areas and other Australian

Some of the younger kids outside the drop-in centre

From the 1970's, many people received what is known as «sit down money», where people were literally paid to 'sit down'

children. The Government is working hard to stop the cycle of low educational achievement by implementing a range measures including more culturally inclusive schooling. Some communities still view schools as being 'white fella' places that are largely irrelevant to them, and concerted efforts are being made to overcome this image. These include involvement of indigenous teaching personnel, parents and community members in all aspects of the schooling process.

The health of remote aboriginal populations is the worst in Australia. The people have undergone a drastic alteration in their lifestyles since contact with European society. The sudden dietary transition from high-fibre foods, wild meats and raw sugars, to foods high in saturated fats and refined sugar, has lead to an epidemic of diseases such as diabetes, cardiovascular diseases and kidney failure. Infectious diseases are much more common than in non-Aboriginal populations and third world diseases such as trachoma continue to be a problem. There have been substantial resources directed towards improving the health and well being of

indigenous Australians however the situation remains critical.

Youth are very much the future of communities in the land so I see my job as youth development officer as an important role. My aim is to fill the vacuum of opportunities available for 16+ age group (16 is the official age of school leavers although the reality is much lower). I am very keen on supporting youth enterprise, providing opportunities for empowerment and creating meaningful outlets for the youth to express themselves. Already we have formed a group of girls who are making soap using the native wild flowers of the region, and hopefully in the near future we'll have another group producing badges decorated with aboriginal dot paintings.

Upcoming projects include a Youth Forum, a trip to an athletics competition for promising athletes, and a fashion parade which will involve the youth designing, making and showcasing their own clothes.

lauraegan@hotmail.com

Photos: Laura Egan

Hyttetur for de nye studentene

Årets hyttetur ble holdt 26. – 27. september på Studenterrytta i Sørkedalen. Et stort antall studenter hadde møtt opp og kommet seg vel fram til hytta før emneansvarlig og studiekonsulent ankom med matvarene litt senere på dagen. De yndige små var allerede godt i gang med sosialisering gjennom lek og moro. Det var en stor konkurranse på gang, så emneansvarlig måtte fint akseptere og vente i noen minutter før han slapp til. Det faglige opplegget dreide seg om hva samfunnsgeografi er (vitalt for å ikke miste ansikt på årets julemiddag), hvor bredt samfunnsgeografi er, hvilke forskningsområder instituttet har og jobbmuligheter etter endte studier. De eldre studentene gav også en rørende skildring av hvordan de opplevde det å være ny på Blindern i motsetning til nå, over to år etter. Tradisjonen tro var middagen en herlig taco som ble slukt av alle studentene som ikke hadde spist på mange timer. På kvelden var man det fullt fokus på brettspill, potetgull, sjokolade og øl. Noen hadde sågar klart å skru på badstua slik at det kunne nytes kalde forfrikninger der inne. Utover kvelden viste det seg at de gamle fortsatt var eldst da de gikk og la seg tidlig mens den yngre garde holdt det gående til langt på natt. Noen ble nok litt sure dagen derpå da det måtte gjøre omvask i visse områder av hytta, men alle var likevel enige om at det hadde vært en fin tur.

Terra -still kicking!!

Terra er foreningen for fest og moro på samfunnsgeografi og har som formål å bidra til et godt sosialt miljø på faget. Blant det vi har vært med på å arrangere så langt i høst er semesterstartfest på Uglebo, hyttetur for nye studenter og filmkveld på U1.

Den noe seine semesterstartfesten blei en suksess med over 100 festglade studenter i et stemningsfullt Uglebo. «Quiz fusion», musikk, forfriskende leskedrikker og dansing på dansegolvet (!) var noen av ingrediensene denne lune septemberkvelden. Tradisjonen var geografisk relevant godteri premien til de dyktigste quizlagene, som hadde sitt på det rette når det kom til geografiske, kulturelle, aktuelle og Steve Irwin-relaterte spørsmål.

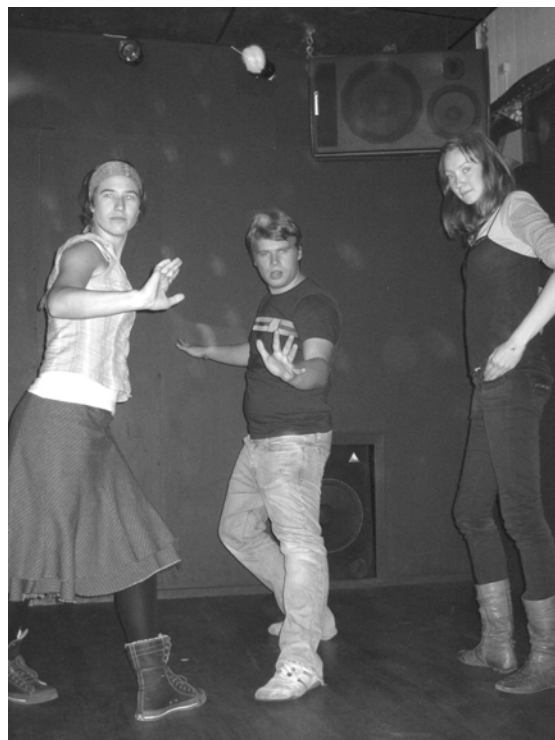
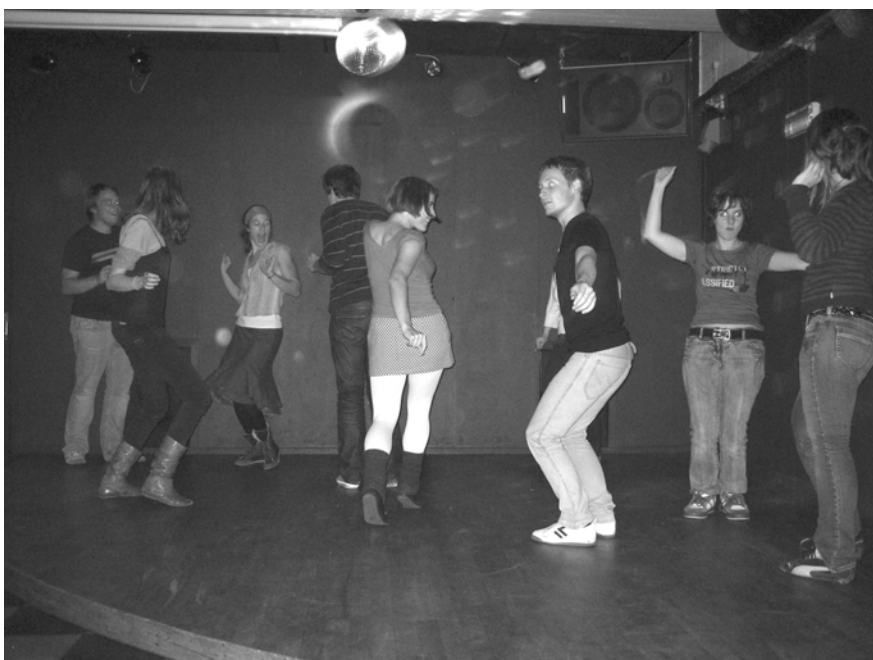
I slutten av oktober var det duket for fag, film og fest på U1, en samproduksjon mellom Terra, Eilert (sosiologistudentenes festforening) og fagutvalget på samfunnsgeografi. Nyansatt stipendiat på instituttet, Ingar Brattbakk, holdt presentasjon av sitt forskningsarbeid om drabant-

byer i Norge før visning av filmen «La Haine» (Hatet), som handler om en forstad utenfor Paris preget av arbeidsløshet og segregasjon. En meget aktuell film med tanke på opptøyene i 2005, og ettårsmarkeringen av denne. Oppmøtet på dette arrangementet var noe lavere enn på det forrige, noe som var synd med tanke på at filmen glir rett inn i samfunnsgeografiens verden.

Men Terra var ikke død, og semesteret er ennå ikke over. Terra har nemlig som mål å få til tre store arrangement hvert semester, og dermed lukter det julebord når eksamenstida er over. Følg med på en oppslags-tavle nær deg!

[terra@sgeo.uio.no](mailto:tterra@sgeo.uio.no)

Samfunnsgeografen gratulerer kandidatene som har levert hovedoppgave eller masteroppgave våren og høsten 2006

- Getrude Siachiyako:** Women poverty, incidences and causes. A case study of small-scale rural agricultural women of Kalomo district, Zambia.
- Titus Ng'andu:** Rural people's Perceptions of poverty and Government Policies. The Case of Kaabo Village, Zambia.
- Afshin Shafei:** The Silence of Other; «Old People's Passed Days».
- Anne Gry Rønningen:** Troubled water. The Soviet legacy of water management in Kyrgyzstan and Uzbekistan -an institutional perspective.
- Anniken Binz:** Lokalsamfunnsdeltakelse i enablingsstrategien – En studie av implementeringen av et nasjonalt boligprogram i to lavinntektsområder i Caracas, Venezuela.
- Eli Havnen:** Unge voksnes flyttemønster i Oslo indre øst – betydningen av flyttemønster for befolknings sammensetning
- Kathrine Kjøsnes:** Det uformelle eiendomsmarkedet og formalisering av lavinntektsbosettinger. En Studie av Potosí og Juan Pablo II i Bogotá, Colombia.
- Leif Rune Ulle:** Planlegging av en bærekraftig infrastruktur? En komparativ analyse av planlegging og tilrettelegging for syklist i Oslo og Uppsala.
- Marius Hofseth:** Nytt operahus - for kultur, byutvikling eller begge deler.
- Marta Bivand Erdal:** Contributing to development? Transnational activities among members of the Tamil diaspora in Norway.
- May Kristin Brekke:** Miljø og økonomi - hånd i hånd? Endringer i miljøpraksis som følge av effektivisering, markedskrav og offentlige reguleringer. En studie av lakseoppdrettere på Møre.
- Anne Aaby:** Barns blikk på Løkka – en studie av hvordan barn bruker og konseptualiserer sine nærområder på Grünerløkka.
- Stian-Are Tvette Zachrisen:** Nettverssamfunnets diasporaer: Hvordan kan IKT-basert interaksjon endre transnasjonale migranternes sosiale felt?
- Gunhild Garcia de Presno:** Delt av muren. Et lokalsamfunn i grenselandet mellom Israel og de palestinske områdene.
- Bente B. Wollebæk:** Utvikling av bedrifters innovasjonsevne. En studie av mulighetene små og mellomstore bedrifter (SMB) gis til å utvikle egen innovasjonsevne gjennom programmet Forskningsbasert kompetansemeaning.